

A woman with sunglasses and a black top is carrying a young child on her shoulders. They are standing on a red and white striped wheel-like object. The background shows a park with colorful flowers and a pond.

Zuid-Afrikaanse Au Pairs in Nederland
Ervaringen van Agency in Mobiliteit

Kirsten Veenstra
September 2011

Zuid-Afrikaanse Au Pairs in Nederland

Ervaringen van Agency in mobiliteit

Universiteit Utrecht

Deze scriptie is ingediend ter afronding van de Master of Science Culturele Antropologie:
Multiculturalisme in Vergelijkend Perspectief

Auteur: Kirsten Veenstra
Studentnummer: 0330876
E-mail: kirstenveenstra@hotmail.com
Begeleidster: Drs. Marike van Gijsel
Instelling: Universiteit Utrecht
Faculteit Sociale Wetenschappen
Culturele Antropologie: Multiculturalisme in Vergelijkend Perspectief
Datum: 9 september 2011

Foto Voorkant: Lianne samen met een kind van haar gastgezin in de Keukenhof, 5 mei 2011

Inhoudsopgave

Voorwoord	4
Hoofdstuk 1: Inleiding	5
1.1 Share and Share Alike?.....	6
1.2 Methodologische context.....	8
1.2.1 Follow the People.....	8
1.2.2 Toegang tot het veld.....	9
1.2.3 Onderzoeksmethoden	10
1.3 Opbouw	11
Hoofdstuk 2: Theoretisch Kader	13
2.1 Mondialisering, Migratie en Mobiliteit	13
2.2 The International Transfer of Caretaking	14
2.3 Tourists en Vagabonds	15
2.4 Verschillende benaderingen	17
Hoofdstuk 3: Spreading their Wings	20
3.1 Motivatie.....	20
3.1.1 Reizen en Werken met Kinderen	21
3.1.2 Tourists of Vagabonds	22
3.2 Macrostructurele en Intermediaire Processen.....	24
3.2.1 Invloed van Macrostructurele processen.....	25
3.2.2 Invloed van Intermediaire Processen	25
3.3 Verwachtingen.....	28
3.3.1 Informatie vanuit bemiddelingsbureaus	28
3.3.2 Member of the family: de verwachtingen	30
Hoofdstuk 4: Free as a Bird?	32
4.1 Beginfase	32
4.1.1 Strubbelingen in de beginfase	32
4.1.2 Beperking in mobiliteit?.....	35
4.2 Het Au Pairschap	36
4.2.1 Grenzen aangeven	37

4.2.2 Verschillende opvattingen van het au pairschap	38
4.2.3 Member of the family: de realiteit	39
4.3 Vrije tijd.....	41
4.3.1 United community.....	41
4.3.2 Being a tourist	43
Hoofdstuk 5: Flying back home.....	44
5.1 Eindfase in Nederland	44
5.1.1 Mogelijkheid tot verlenging	44
5.1.2 Het afscheid.....	46
5.2 Weer terug in Zuid-Afrika.....	48
5.2.1 Het au pairschap: An experience of a lifetime!.....	48
5.2.2 Terugverlangen naar Nederland.....	49
5.3 Toekomstplannen.....	51
5.3.1 Reizen als een tourist	51
5.3.2 Nogmaals de keuze voor het au pairschap	51
Hoofdstuk 6: Conclusie.....	54
6.1 Terugblik	54
6.2 Nader onderzoek.....	56
Bibliografie.....	57
Bijlagen.....	60
Bijlage 1: European Agreement on "au pair" Placement.....	60
Bijlage 2: Au Pair Manual.....	67

Voorwoord

In oktober 2010 besloot ik dat mijn onderzoek zou gaan over au pairs. Ik wist echter nagenoeg niets van wat het fenomeen au pairschap precies inhoudt. Naar mate de tijd vorderde is het au pairschap mij steeds meer gaan boeien en hebben de meiden die ervoor kiezen de halve wereld over te reizen om bij een gastgezin in te wonen een speciaal plekje in mijn hart gekregen. In de afgelopen maanden heb ik veel mensen ontmoet, au pair of niet, die mij hebben geholpen om meer inzicht te krijgen in mijn onderwerp van studie. Zonder deze mensen was het niet mogelijk geweest om tot het resultaat te komen dat nu voor u ligt.

Zo zou deze scriptie nooit tot stand zijn gekomen zonder de hulp van alle meiden uit Zuid-Afrika die ik tijdens mijn onderzoek heb ontmoet. Op deze wijze wil ik hen bedanken voor hun gastvrijheid en openheid over hun verwachtingen en beleving van het au pairschap in Nederland. Ook wil ik Imke Gooskens en Professor Francis Nyamnjoh bedanken voor de begeleiding die zij mij hebben gegeven tijdens mijn onderzoeksperiode in Zuid-Afrika.

Een speciaal dankwoord aan mijn begeleidster Drs. Marike van Gijssel mag hier niet ontbreken. Tijdens het proces van de afgelopen maanden wist zij altijd weer op een constructieve wijze begeleiding te geven waardoor ik steeds weer nieuwe motivatie kreeg als ik het niet meer zag zitten.

Ook wil ik hier de ruimte nemen om mensen in mijn persoonlijke omgeving te bedanken voor hun steun. In de eerste plaats mijn ouders, waar ik altijd bij terecht kon om rustig aan mijn scriptie te werken en speciale dank aan mijn moeder voor het filteren van de spelfouten in deze scriptie. Ook Jenny en Anke wil ik op deze wijze bedanken voor hun kritische oog, maar ook voor de afleiding die ze mij in deze periode hebben gegeven. En als laatste, maar zeker niet de minste, wil ik Jurjen bedanken voor zijn eindeloze geduld en bemoediging.

Kirsten Veenstra

Utrecht, september 2011

Inleiding

Au pair behandeld als huisslaafje

De Immigratie- en Naturalisatiedienst (IND) kondigt vandaag ingrijpende maatregelen aan om misstanden in de au pair-sector tegen te gaan. Buitenlandse au pairs die in Nederlandse gezinnen belanden, lopen onaanvaardbaar grote risico's om als huisslaafje behandeld te worden.

- Algemeen Dagblad, 23 mei 2011

IND: Au pair behandeld als huisslaaf

IND-directeur Van Lint zegt in het AD geschrokken te zijn van de erbarmelijke situatie van au pairs: "Zij mogen licht huishoudelijk werk doen, maar het is beslist niet de bedoeling hen als sloofje te behandelen."

- Telegraaf, 23 mei 2011

In de laatste decennia is het aantal jonge vrouwen dat vanuit de hele wereld tijdelijk naar Nederland migreert om als au pair bij een gezin in te wonen aanzienlijk gegroeid. Volgens Janine¹ is het au pairschap in Nederland een 'booming business'.² Een artikel in de Telegraaf van 23 mei 2011 geeft aan dat: '*...het jaarlijks om zo'n 1600 jonge vrouwen van een jaar of 18 [gaat] die twaalf maanden in een Nederlands gezin verblijven in het kader van culturele uitwisseling. De au pairs komen vaak uit de Filippijnen, Zuid-Afrika en Zuid-Amerika.*'³ In de media – zoals bovenstaande fragmenten weergeven – en ook in wetenschappelijke literatuur wordt steeds meer aandacht gegeven aan au pairs en de vermeende kwetsbare positie waar ze zich in bevinden (Cox en Narula 2003; Cox 2007; Hess & Puckhaber 2004; Schultes 2010; Sollund 2010; Williams & Balaz 2004).

Deze scriptie beschrijft het multi-sided onderzoek dat ik heb verricht onder jonge vrouwen van 18 tot 25 jaar uit Zuid-Afrika die óf van plan waren au pair te worden in Nederland óf

¹ Om de anonimiteit van mijn informanten te waarborgen heb ik de namen gefingeerd

² Interview met Janine, medewerkster van een au pair bemiddelingsorganisatie in Nederland, 11 mei 2011

³ Bron: http://www.telegraaf.nl/binnenland/9858956/___Au_pair_als_huisslaaf___.html, geraadpleegd op 25 mei 2011

gedurende mijn onderzoeksperiode au pair waren in Nederland óf au pair in Nederland waren geweest. Gedurende vier maanden heb ik deze jonge vrouwen etnografisch bestudeerd – zoals dat gewoon is binnen de antropologische discipline – binnen de verschillende fasen van het migratieproces dat zij doorlopen. De hoofdvraag die ik hierbij heb gehanteerd is:

Welke betekenis geven jonge vrouwen van 18 tot 25 jaar uit Zuid-Afrika aan agency die zij, wat mobiliteit betreft, ervaren wanneer zij tijdelijk als au pair van Zuid-Afrika naar Nederland migreren?

Met deze vraag in mijn achterhoofd ben ik in februari 2011 afgereisd naar Kaapstad, Zuid-Afrika, om gedurende twee maanden onderzoek te doen onder jonge vrouwen die van plan waren om als au pair naar Nederland te gaan. Ook heb ik tijdens mijn bezoek aan Kaapstad jonge vrouwen ontmoet die al au pair waren geweest in Nederland en inmiddels weer terug waren in Zuid-Afrika. Weer teruggekomen in Nederland heb ik nog twee maanden onderzoek gedaan onder jonge vrouwen uit Zuid-Afrika die tijdens de hierboven genoemde periode au pair waren in Nederland. Bijna dagelijks heb ik opgetrokken met deze jonge vrouwen, ze gesproken over hun motivaties en ervaringen betreffende het au pairschap om beter inzicht te krijgen in hun beleving van het gehele migratieproces. Ik heb ze gevolgd in hun leven van alledag en uit informele gesprekken veel informatie gehaald. De belangrijkste methoden die ik hierbij heb gehanteerd komen in paragraaf 1.2 uitgebreid aan de orde.

1.1 Share and Share Alike?

In 1969 is een overeenkomst opgesteld door een groep Europese landen, waaronder Nederland, dat bedoeld is om culturele uitwisseling voor jonge mensen te bewerkstelligen en hulp te bieden aan gezinnen met jonge kinderen (Cox & Narula 2003: 334). In deze ‘*European Agreement on “au pair” Placement*’, die ik vanaf nu de au pair overeenkomst zal noemen, staat de definitie omschreven van au pairs zoals ik hem aanhang in het verdere verloop van deze scriptie:

“Au pair” placement is the temporary reception by families, in exchange for certain services, of young foreigners who come to improve their linguistic and possibly professional knowledge as well as their general culture by acquiring a better

*knowledge of the country where they are received. Such young foreigners are hereinafter called persons placed “au pair”*⁴

In de overeenkomst staat omschreven dat au pairs maximaal één jaar bij een gastgezin inwonen en zouden moeten leven als ‘*member of the family*’ waarin zij als gelijke behandeld zouden moeten worden. Het is niet voor niets dat de benaming ‘*au pair*’ zijn oorsprong heeft in de Franse betekenis van het woord: ‘*Share and share alike*’ (Hess & Puckhaber 2004: 68). Maximaal dertig uur per week mogen de au pairs bezig zijn met het verlenen van diensten, zoals zorgen voor kinderen of kleine huishoudelijke taken vervullen (Hess & Puckhaber 2004).

Op het eerste gezicht lijkt het au pairschap een win-win situatie; de gastgezinnen krijgen de hulp die ze nodig hebben en voor au pairs is het mogelijk zich onder te dompelen in een andere cultuur. Maar uit eerder onderzoek blijkt dat er geen controle is op regels doordat au pairs bij een gastgezin inwonen en daarbij komt dat de scheidslijn tussen werkzaamheden en vrije tijd maar moeilijk te trekken is (Cox & Narula 2003). Au pairs bevinden zich door het quasi lidmaatschap van de familie in een afhankelijke en mogelijk kwetsbare positie (Williams & Balaz 2004: 1814). Een gevolg hiervan kan zijn dat au pairs worden ingeperkt in hun mobiliteit en slachtoffers kunnen worden van uitbuiting en misbruik.

Zo blijkt uit eerder onderzoek en de krantenberichten eerder getoond in deze inleiding dat au pairs vaak worden gezien en ingezet als een betaald dienstmeisje (Cox & Narula 2003; Hess & Puckhaber 2004; Schultes 2010; Sollund 2010). Hoewel het au pairschap verweven is met de sector huishoudelijk werk doordat zij vergelijkbare werkzaamheden uitvoeren als een betaald dienstmeisje, moet echter goed begrepen worden dat het au pairschap geen werk is. Het au pairschap is gebaseerd op culturele uitwisseling en kan daarom dus niet onder dezelfde categorie als huishoudelijk werksters kan worden geschaard (Cox 2007: 282; Schultes 2010: 87). Au pairs hebben immers geen werkcontract, maar krijgen een vergoeding van 265 Euro per maand voor het verlenen van hun diensten. De overlap en het onderscheid tussen het au pairschap en huishoudelijk werksters zal in deze scriptie uitgebreid aan de orde komen.

Vanuit bovenstaande is bij mij de vraag opgekomen op welke wijze jonge vrouwen uit Zuid-Afrika agency, wat mobiliteit betreft, ervaren binnen het au pairschap en wat voor betekenis zij hieraan geven. Allan Williams en Vladimir Balaz schrijven dat het au pairschap

⁴ Artikel 2 van de ‘European Agreement on “au pair” Placement’, zie: Bijlage 1

nog grotendeels worden genegeerd door onderzoekers (2004: 1814). En daarbij geeft Christiane Harzig aan dat onderzoekers er vaak in falen het persoonlijk perspectief van vrouwelijke migranten naar voren te brengen (2006: 63). Met dit onderzoek beoog ik, met een focus vanuit de subjectbenadering (Parreñas 2001), bovenstaande hiaten in de wetenschappelijke kennis over het migratieproces van au pairs op te vullen. Daarbij zal ik echter niet voorbijgaan aan intermediaire en macrostructurele processen die hierin een rol spelen. Op deze manier zal mijn onderzoek een toevoeging zijn aan wetenschappelijke kennis over migratie, mobiliteit, en agency van au pairs. Hier kom ik in het volgende hoofdstuk, waar ik het theoretische kader van mijn onderzoek uiteenzet, uitgebreid op terug.

1.2 Methodologische context

In het explorerend, kwalitatief onderzoek dat ik heb uitgevoerd onder jonge vrouwen uit Zuid-Afrika was ik geïnteresseerd in de agency die zij, wat betreft mobiliteit, ervaren in het gehele migratieproces dat zij doorlopen binnen het au pairschap. Dit gezien de overwegend negatieve beeldvorming omtrent au pairschap en het gebrek aan wetenschappelijke kennis hieromtrent. Hoewel er ook steeds meer jonge mannen zijn die als au pair naar het buitenland gaan, heb ik mij binnen mijn onderzoek alleen op vrouwen gefocust. Ik heb hierbij de betekeniswereld achter interacties, processen, gedragingen, gevoelens en ervaringen geëxploreerd. Mijn uitgangspunt daarbij is, zoals Hennie Boeije vermeldt, dat mensen betekenis geven aan hun sociale omgeving en op basis van die betekenisgeving handelen (2005: 31). Hieronder zal ik de verschillende methoden die ik binnen mijn onderzoek heb gebruikt uiteenzetten. Ook zal ik de moeilijkheden die ik hierin ben tegengekomen aan de orde stellen.

1.2.1 Follow the People

Net als veel cultureel antropologen beschouw ik etnografisch onderzoek als essentiële onderzoeksmethode binnen de antropologische discipline. Het etnografisch bestuderen van mijn informanten maakte het mogelijk om van hun eigen perspectief – het *emic* perspectief (Boeije 2005: 27) – de agency die zij, wat mobiliteit betreft, ervaren binnen het au pairschap in Nederland en de betekenis die zij hieraan geven te beschrijven en waar mogelijk te verklaren. Ik heb mijzelf hierbij gebruikt als onderzoeksinstrument. Echter door veranderingen in de wereld, verandert ook etnografisch onderzoek (Marcus 1995). Net als de jonge vrouwen uit Zuid-Afrika die ik onderzocht heb, raken mensen, goederen en ideeën

steeds meer los van hun grondvesten en bewegen over de gehele wereld. Daarom zie ik, in navolging van Mark-Anthony Falzon, etnografie als *'fieldwork as travel practice'* (2009: 9).

Het onderzoek dat ik heb verricht vond plaats op verschillende plekken, namelijk in en rondom Kaapstad, Zuid-Afrika en in Nederland. Ik heb de jonge vrouwen uit Zuid-Afrika gevolgd in hun reis binnen het au pairschap van Zuid-Afrika naar Nederland en van Nederland weer terug naar Zuid-Afrika. Deze manier van onderzoek wordt ook wel *multi-sited* onderzoek genoemd (Marcus 1995). *'To follow the people'* is volgens George Marcus (1995) immers de meest vanzelfsprekende manier om multi-sited onderzoek te materialiseren. Zo wordt het mondiale en het lokale niet losgekoppeld, maar worden deze gezien als onderling verbonden en interacterend.

Eén van de kritieken op Marcus' review over multi-sited onderzoek is het gemis aan diepte, vanwege het gebrek aan tijd op één plek. De moeilijkheid die ik heb ondervonden is dat ik in Zuid-Afrika weinig tijd had om rapport op te bouwen met mijn informanten. Het duurde een aantal weken voordat ik in contact met ze kwam en toen dat contact er eenmaal was, was het alweer tijd om naar Nederland terug te gaan. Wanneer ik langer was gebleven, had ik een diepere band met ze kunnen opbouwen. De diepgang die mist, doordat ik maar twee maanden in Zuid-Afrika was, wordt echter gecompenseerd door de informatie die ik heb ingewonnen doordat ik op twee plekken onderzoek heb gedaan. Dit is een andere manier van diepgang – maar zeker niet van mindere waarde – dan bij *single-sited* onderzoek, waarbij onderzoekers zich voor langere tijd op één plek begeven om een relatie met hun informanten op te bouwen (Falzon 2009). Tijdens mijn onderzoeksperiode in Nederland was ik minder gebonden aan tijd. Nadat de officiële tijd voor het onderzoek was verstreken, kon ik tijdens het schrijven van mijn scriptie ook nog tijd spenderen met au pairs uit Zuid-Afrika om meer informatie te verkrijgen over mijn onderwerp van studie.

1.2.2 Toegang tot het veld

Om in Zuid-Afrika én in Nederland in contact te komen met jonge vrouwen uit Zuid-Afrika die óf van plan waren au pair te worden in Nederland, óf gedurende mijn onderzoeksperiode au pair waren in Nederland óf au pair in Nederland waren geweest, heb ik contact gezocht met vijf au pair-bemiddelingsbureaus in en rondom Kaapstad en twee au pair-bemiddelingsbureaus in Nederland. Via deze bureaus heb ik niet alleen contactgegevens gekregen van bovenstaande onderzoekspopulatie, maar ook hebben medewerkers me veel informatie kunnen verschaffen over het au pairschap.

Ook heb ik gebruik gemaakt van mijn eigen sociale netwerk om met au pairs in Nederland in contact te komen en daarbij heb ik via social media als *Facebook* contact gelegd met jonge vrouwen die deel uitmaakten van mijn onderzoekspopulatie. Daarbij ben ik via de *sneeuwbal-methode* te werk gegaan (Boeije 2005: 53). Via mijn informanten kreeg ik regelmatig contactgegevens van andere jonge vrouwen die tot mijn onderzoeksgroep behoorden, die ik vervolgens kon benaderen.

In totaal heb ik negen jonge vrouwen ontmoet die van plan waren au pair te worden in Nederland, twaalf jonge vrouwen die op het moment van mijn onderzoek au pair waren in Nederland en negen jonge vrouwen die al au pair waren geweest in Nederland en weer terug waren in Zuid-Afrika. Deze jonge vrouwen verschillen in ras, klasse en leeftijd om een zo compleet mogelijk beeld te schetsen van mijn onderzoeksgroep. Hoewel ik met sommigen beduidend meer tijd heb doorgebracht dan anderen, heb ik bij alle jonge vrouwen uit Zuid-Afrika die ik heb gesproken een semi-gestructureerd interview afgenomen.

1.2.3 Onderzoeksmethoden

In het *multi-sited* onderzoek dat ik heb verricht, heb ik gebruik gemaakt van verschillende onderzoeksmethoden die typerend zijn voor etnografisch veldwerk. Zo heb ik informatie ingewonnen door middel van participerende observatie, semi-gestructureerde interviews en informele gesprekssituaties. In Zuid-Afrika vond ik het lastig om de strategieën van participerende observatie – *hanging around and being there* – toe te passen. Mijn onderzoekspopulatie in Zuid-Afrika, toekomstige au pairs en jonge vrouwen die al au pair waren geweest in Nederland, leefde verspreid in en in de omgeving van Kaapstad. Alleen in het geval van de toekomstige au pairs kwamen ze één keer voor vertrek samen voor een cursus of een gezamenlijk gesprek voor vertrek. Daarom heb ik in Zuid-Afrika twee keer een focusgroep⁵ georganiseerd om de toekomstige au pairs samen te laten komen en ze samen te laten praten over hun motivatie om au pair te worden en hun verwachtingen hiervan. Hierdoor kon ik kwalitatieve informatie verzamelen over hun ideeën, meningen, houding en gevoelens.

In Nederland was participerende observatie een meer eenvoudige en waardevolle methode van onderzoek. In Nederland zoeken de au pairs uit Zuid-Afrika elkaar op en besteden ze veel tijd samen. Zo is ‘*Candella*’ in Amsterdam een plek waar veel au pairs uit Zuid-Afrika in het weekend naartoe gaan om elkaar te ontmoeten. Door mee te lopen in hun

⁵ Bron: http://www.kwalitatiefsterk.be/bestanden/symp08/Lieve_Peremans_focusgroepen.pdf, geraadpleegd op 23 januari 2011

dagelijkse leven als au pair en te participeren in hun vrijetijdsbesteding heb ik veel informatie gekregen betreffende de ervaringen van agency, wat mobiliteit betreft, binnen het au pairschap in Nederland en de betekenis die zij daaraan geven.

Niet alleen heb ik informatie gekregen van jonge vrouwen uit Zuid-Afrika en van medewerkers van au pair-bemiddelingsbureaus, ook heb ik experts gesproken op het gebied van au pairschap, zoals medewerkers van het IND, literatuur bestudeerd en gebruik gemaakt van artikelen uit verschillende kranten. Ook *Facebook* bleek een uitstekend medium om meer informatie te verkrijgen over hoe jonge vrouwen uit Zuid-Afrika het au pairschap ervaren. Door verschillende mensen te spreken en verschillende methoden in mijn onderzoek te gebruiken heb ik gebruik gemaakt van *methodetriangulatie* om mijn data te verifiëren en daarmee de betrouwbaarheid en kwaliteit van mijn onderzoek te versterken (Boeije, 't Hart & Hox 2009: 275).

Omdat ik binnen het onderzoek mijzelf heb ingezet als onderzoeksinstrument heb ik vanuit ethische overwegingen altijd gebruik gemaakt van *informed consent* (DeWalt & DeWalt 2002). Dit betekent dat ik mijn informanten altijd op de hoogte heb gesteld van mijn rol als onderzoeker. Hoewel ik tijdens mijn onderzoek een hechte band heb opgebouwd met een aantal van de au pairs, kon ik door deze vermelding genoeg afstand bewaren om mijn onderzoek tot een goed einde te brengen.

1.3 Opbouw

In deze scriptie wil ik u meenemen op de reis die een au pair doormaakt. Ik volg in mijn etnografische beschrijving dan ook de lijn van het migratieproces dat de jonge vrouwen uit Zuid-Afrika doorlopen betreffende het au pairschap. De verschillende fasen van het migratieproces komen chronologisch aan de orde om de betekenis die jonge vrouwen geven aan agency die zij, wat mobiliteit betreft, ervaren duidelijk naar voren te brengen.

Zo ga ik in hoofdstuk 3 in op de motivatie en verwachtingen van jonge vrouwen uit Zuid-Afrika die van plan zijn om au pair te worden in Nederland. Daarna beschrijf ik in hoofdstuk 4 de ervaringen van de jonge vrouwen uit Zuid-Afrika die au pair zijn in Nederland. Hierin komt niet alleen hun beleving van de werkzaamheden binnen het au pairschap naar voren, maar ook hun vrijetijdsbesteding. In hoofdstuk 5 beschrijf ik vervolgens de terugkeer van Nederland naar Zuid-Afrika en blik ik samen met hen terug op hun tijd in Nederland. Hier ga ik verder in op wat het au pairschap hen heeft gebracht en wat hun plannen zijn voor de toekomst.

Allereerst zet ik in het hoofdstuk dat hierna volgt het theoretische kader van deze scriptie uiteen. Hierin kijk ik vanuit een kader van mondialisering naar migratie en mobiliteit van mensen. Ook zullen in dit hoofdstuk verschillende benaderingswijzen van migratiestudies naar voren komen en geef ik aan welke benaderingswijze ik zal volgen gedurende het verdere verloop van deze scriptie.

Theoretisch Kader

In dit hoofdstuk schets ik het theoretische kader van waaruit ik naar jonge vrouwen uit Zuid-Afrika kijk die gedurende de periode van mijn onderzoek óf van plan waren au pair te worden in Nederland, óf au pair waren in Nederland, óf al au pair in Nederland waren geweest. Vanuit een kader van mondialisering beschrijf ik de migratie van steeds meer mensen over grenzen van de natie-staat heen, waarna ik mij vervolgens toespits op theorievorming omtrent de ‘*international transfer of caretaking*’ (Parreñas 2001: 73). Ik zal hierin de theorie van Zygmunt Bauman (2010) over stratificering in mobiliteit integreren. Ook komen verschillende benaderingswijzen omtrent migratie naar voren, zoals de macrostructurele-, intermediaire- en subjectbenadering (Parreñas 2001). Vervolgens beschrijf ik welke benadering ik in deze scriptie hanteer om de betekenis die jonge vrouwen uit Zuid-Afrika geven aan agency die zij, wat mobiliteit betreft, ervaren wanneer zij tijdelijk als au pair van Zuid-Afrika naar Nederland migreren naar voren te brengen.

2.1 Mondialisering, Migratie en Mobiliteit

Mondialisering kan gezien worden als de ‘*intensification of global interconnectedness*’ (Inda & Rosaldo 2008: 4). Jonathan Xavier Inda en Renato Rosaldo omschrijven de hedendaagse wereld als één vol beweging, menging, contacten en verbanden (2008: 3). Ze schrijven over:

An intensely interconnected world – one where the rapid flows of capital, people, goods, images, and ideologies draw more and more of the globe into the web of interconnection, compressing our sense of time and space, and making the world feel smaller and distances shorter. This is the world of globalization (Inda & Rosaldo 2008: 6).

Hieruit blijkt dat stromen van geld, goederen en mensen – volgens Diederick Raven (2008) de heilige drie-eenheid van mobiliteit binnen mondialisering – de hele wereld over gaan en ervoor zorgen dat alles steeds meer met elkaar in contact staat (Veenstra 2010). Mobiliteit speelt dus een grote rol binnen mondialiseringsprocessen.

Ook Bauman schrijft dat toenemende mobiliteit ervoor zorgt dat mensen zich over de hele wereld bewegen, hij stelt: *'Nowadays we're all on the move'* (2010: 77). Mensen zijn tegenwoordig immers niet meer gebonden aan de grenzen van één territoriale plek, zoals de natie-staat. Oorzaken hiervan zijn onder andere ontwikkelingen op technowetenschappelijk gebied, waardoor uitvindingen werden gedaan zoals het stoomschip en later het vliegtuig (Veenstra 2011). Hierdoor kunnen mensen zich sneller door ruimte en tijd bewegen (ibid.).

Een andere oorzaak van toenemende mobiliteit is de herinrichting van het mondiale economische systeem, wat gebaseerd is op mondiaal kapitalisme (Harvey 2008). Daardoor is er een steeds intensievere verbinding tussen verschillende delen van de wereld ontstaan en raken verschillende natie-staten steeds meer afhankelijk van elkaar.

2.2 The International Transfer of Caretaking

De steeds intensievere verbinding tussen verschillende delen van de wereld en daarbij de toenemende afhankelijkheid tussen verschillende natie-staten, geldt ook op het gebied van huishoudelijke diensten. Allan Williams en Vladimir Balaz schrijven dat huishoudelijke diensten noodzakelijk zijn voor sociale reproductie (2004: 1813). In Westerse samenlevingen is een groeiende vraag naar zorg ontstaan door afname van naaste familie als een bron van ondersteuning (Wendover 2000: 118; Williams & Balaz 2004: 1813). Parallel daaraan ontwikkelt zich in ontwikkelingslanden een groeiende middelklasse van vrouwen die buitenshuis willen werken of een *'high status life style'* willen nastreven (Sollund 2010: 144; Williams & Balaz 2004: 1813). Saskia Sassen (2000) bevestigt dit door te schrijven over het ontstaan van *global cities*. Vanuit een macrostructurele benadering gaat zij in op de professionalisering van zowel mannen als vrouwen op de arbeidsmarkt in Westerse samenlevingen. Doordat zowel de man als de vrouw binnen een gezin werkt, hebben zij genoeg geld om iemand in te huren die voor de kinderen zorgt. Naast huishoudelijk werksters vullen ook de au pairs uit Zuid-Afrika waar ik onderzoek naar heb gedaan de vraag naar zorg op, hoewel zij niet gediplomeerd zijn (Pyle 2006: 283). Het proces waar de au pairs zich in bevinden wordt door Rachel Salazar Parreñas de *'international transfer of caretaking'* genoemd, waarbij zij stelt dat zorg mondiaal wordt gecommuniceerd (2001: 73). De zorg en liefde die deze vrouwen geven in het gezin van inwoners van de *global cities* kan immers gezien worden als een verhandelbaar goed (Parreñas 2001: 249; Sharpe 2000).

Door de *'international transfer of caretaking'* waar Parreñas (2001: 73) over spreekt is volgens Arlie Hochschild een *'global care chain'* ontstaan die de link aanduidt tussen

verschillende mensen in de wereld gebaseerd op betaalde of onbetaalde zorg (Isaksen *et al.* 2008: 407). Kathie Friedman-Kasaba (1996) schrijft in deze over een ongelijke relatie tussen verschillende delen van de wereld. Zij benoemt daarbij de Westerse samenleving als dominant centrum en ontwikkelingslanden als de afhankelijke periferie. Ook Barbara Ehrenreich en Arlie Hochschild (2003) zien de mobiliteit van mensen als resultaat van een ongelijke economische ontwikkeling. Ze schrijven over huishoudelijk werksters die vanuit ontwikkelingslanden naar Westerse samenlevingen worden gehaald om de vuile klusjes van inwoners van de *global cities* op te knappen. Ik zou deze dichotomie niet zo scherp willen stellen. Mijns inziens is centrum en periferie niet zo zeer te onderscheiden in enerzijds de Westerse samenleving en anderzijds ontwikkelingslanden, maar overlappen en doorkruizen zij elkaar. Zoals Saskia Sassen (2000) schrijft bestaan economische ongelijkheden – ongelijkheden in rijkdom en armoede – immers ook binnen één stad.

2.3 Tourists en Vagabonds

Toch blijkt uit bovenstaande dat niet iedereen in de wereld de mogelijkheid heeft zich op eenzelfde manier te bewegen. Mondialiseringsprocessen moeten in geen geval gezien worden als de mogelijkheid tot ongelimiteerde beweging. Inda en Rosaldo schrijven hierover:

Globalization is not about unrestrained mobility and limitless connectivity. The world is not seamless whole without boundaries. Rather, it is a space of structured circulations, of mobility and immobility. It is a space of dense interconnections and black holes (2008: 35).

Ook Bauman (2010) schrijft hierover in zijn boek *Globalization* door te stellen dat hoewel iedereen in de hedendaagse wereld in beweging is, sommigen meer mobiel zijn dan anderen. Hij geeft weer dat onze postmoderne samenleving gestratificeerd is. Deze stratificering ligt in het niveau waarop mensen de vrijheid hebben om te kiezen waar ze zich heen bewegen. Enerzijds benoemt hij de *tourists*, die hij als volgt omschrijft:

Tourists become wanderers and put the bitter-sweet dreams of homesickness above the comfort of home – because they want to; either because they consider it the most reasonable life-strategy ‘under the circumstances’, or because they have been

seduced by the true or imaginary pleasures of a sensations-gatherer's life (Bauman 2010: 92).

De *tourists* zoals hierboven omschreven, bewegen zich voort omdat ze daar zelf voor kiezen. Anderzijds omschrijft Bauman echter dat er mensen zijn niet alleen bewegen omdat ze dat graag willen: *'They are on the move because they are pushed from behind [...they] are the waste of the world which has dedicated itself to tourist services'* (Bauman 2010: 92). Deze mensen noemt Bauman *vagabonds* (ibid.).

Inwoners van eerdergenoemde *global cities* (Sassen 2000) kunnen vergeleken worden met de *tourists* waar Bauman (2010) over schrijft. En de vrouwelijke migranten die de vraag naar zorgen opvullen kunnen volgens Ehrenreich en Hochschild (2003) vergeleken worden met *vagabonds*. Deze vrouwen worden immers veelal geïmporteerd vanuit ontwikkelingslanden naar *global cities* om letterlijk de vuile klusjes op te knappen. Ze hebben zich, net zoals Bauman schrijft over de *vagabond*, onderworpen aan de *tourist* door hen diensten te verlenen. Ehrenreich en Hochschild, schilderen vrouwelijke migranten die werken voor lage lonen dan ook af als slachtoffers (2003). Volgens hen worden de vrouwen geëxploiteerd door corrupt kapitalisme. Zij zien hierin steeds meer het verlies van moraal en ethiek in de samenleving (Veenstra 2010). Hoewel Ehrenreich en Hochschild (2003) schrijven over huishoudelijk werksters, die duidelijk te onderscheiden zijn van au pairs door onder andere verschil in motivatie en leeftijd, kan bovenstaande wel degelijk toegepast worden op de situatie waar au pairs zich in bevinden. Ook au pairs bevinden zich immers in de *'international transfer of caretaking'* en verlenen daarbij dezelfde diensten als een huishoudelijk werkster.

Parreñas (2001) geeft aan dat bovenstaande ontwikkelingen op de mondiale arbeidsmarkt de ongelijkheid in de wereld alleen maar groter maakt. Doordat vrouwen uit ontwikkelingslanden de zorg voor de kinderen over nemen van vrouwen uit de *global cities*, kunnen laatstgenoemden blijven werken waardoor ze nog meer geld verdienen (2001: 74). De *tourist* en de *vagabond* kunnen dus niet los van elkaar gezien worden omdat ze elkaar in leven houden. Ze zijn als twee zijdes van dezelfde medaille (Bauman 2010: 94). Tot in hoeverre de jonge vrouwen uit Zuid-Afrika zich een *tourist* of een *vagabond* voelen, zal in deze scriptie uitgebreid naar voren komen.

2.4 Verschillende benaderingen

Bij het analyseren van migratieprocessen – waarin de mobiliteit van mensen wordt bestudeerd – vanuit een macrostructurele benadering wordt stil gestaan bij grootschalige economische en/of culturele processen, zoals ook in bovenstaande naar voren komt. Deze benadering gaat echter volledig voorbij aan de agency van vrouwelijke migranten (Parreñas 2001). Macrostructurele benaderingen doen vermoeden dat vrouwelijke migranten als hulpeloze slachtoffers worden voortgeduwd of aangetrokken door een onzichtbare entiteit. Hoewel de au pairs binnen mijn onderzoek de vraag naar zorg opvullen en hun zorg daarmee wordt gecommodificeerd, geeft deze benadering geen antwoord op de vraag waarom sommige vrouwen wel en andere vrouwen niet migreren.

Door een intermediair niveau van analyse op te nemen in mijn onderzoek naar migratie kan antwoord gegeven worden op de vraag waarom migratiestromen vanuit specifieke samenlevingen komen en waarom sommige migratiestromen genderspecifiek zijn (Parreñas 2001: 27). Parreñas schrijft: *'Feminist scholars of migration have shown that the social relation of gender organizes, shapes, and distinguishes the immigration patterns and experiences of men and women'* (2001: 29). Hieruit blijkt volgens Cecile Tacoli dat migratie een *'socially embedded process'* is (1999: 662). Het privéhuishouden van een vrouw; het gezin, de familie en het sociale netwerk speelt een belangrijke rol als mediator tussen het individu en de arbeidsmarkt. Zoals ook in deze scriptie naar voren zal komen, speelt de sociale omgeving van de jonge vrouwen uit Zuid-Afrika een belangrijke rol in de motivatie om au pair te worden. Hieruit blijkt dat niet alleen mondiale, economische macrostructuren van invloed zijn op migratie (Veenstra 2010).

Binnen migratiestudies zijn macrostructurele en intermediaire benaderingen dominant om processen van migratie uit te leggen (Parreñas 2001: 23). Zo richt onderzoek naar migratie zich vaak op patronen van migratiestromen en hoe deze een land binnen komen. Karen Olwig schrijft hierover: *'This perspective has prevailed in most Western sciences'* (2007: 8). Sociologen zijn altijd meer geïnteresseerd geweest in immigratie, de impact van immigratie op de ontvangende landen en het proces van integratie. Binnen de antropologische discipline wordt migratie echter etnografisch bestudeerd vanuit het oogpunt van de migranten. Het gaat om de alledaagse ervaringen van mensen en hoe zij reageren op mondiale processen op een cultureel specifieke manier (Inda & Rosaldo 2008: 7). Mondiale processen vormen immers de leefwereld en de bewegingsruimte van een individu.

Daar waar het intermediaire niveau van analyse meer gericht is op de mediator tussen een individu en de arbeidsmarkt en de sociale processen erom heen, richt Parreñas (2001: 23) zich binnen de subjectbenadering meer op hoe migranten hun plaats bepalen in het sociale proces van migratie en hoe de migranten zich door of om vaststaande structuren heen manoeuvreren (Veenstra 2011). Parreñas schrijft:

In contrast to the “free will” ascribes to an individual, a subject is not free reigning, but instead is “something at the behest of forces greater than it”. At the same time, agency is not denied in this conception. Instead in this view agency is enabled and limited by the structures that constitute subjects (2001: 24).

Het subject wordt door Parreñas dus omschreven als een persoon met agency. Deze agency wordt mogelijk gemaakt of juist beperkt door grotere structuren (ibid.). Volgens Anthony Giddens (1984) moeten structuren en agency hierbij niet los van elkaar gezien worden. In *The Constitution of Society* (1984) schrijft hij vanuit zijn opgestelde *Structuration Theory* dat mensen immers helpt met het opbouwen en veranderen van structuren. Hierbij zijn mensen reflexieve wezens die bewust hun plaats binnen sociale structuren kunnen veranderen. Anderzijds kunnen structuren van sociale systemen echter wel buiten de controle van een persoon omgaan (1984: 25). Hij omschrijft agency als:

To be able to ‘act otherwise’ means being able to intervene in the world, or to refrain from such intervention, with the effect of influencing a specific process or state of affairs. This presumes that to be an agent is to be able to deploy a range of causal powers, including that of influencing those deployed by others. Actions depend upon the capability of the individual to ‘make a difference’ to a pre-existing state of affairs or course of events (Giddens 1984: 14).

Uit bovenstaande blijkt dat Giddens met agency niet doelt op de intentie die mensen hebben met het uitvoeren van hun handelingen, maar op de mogelijkheid om te handelen überhaupt wel bestaat. Daarom impliceert agency altijd een vorm van macht (Giddens 1984: 9). Foucault voegt daaraan toe dat handelingen van een *agent* – een persoon met agency – op hun beurt weer structuren bepalen voor mogelijke andere handelingen (1982: 791). Zoals Williams en Balaz aangeven is er een grotere focus nodig op *au pairs* als actieve en reflexieve actors, zonder dat waarin structuren achterwege worden gelaten (2003: 1814).

In wat volgt in deze scriptie zal ik naar voren laten komen welke betekenis jonge vrouwen uit Zuid-Afrika geven aan agency die zij, wat mobiliteit betreft, ervaren wanneer zij tijdelijk van Zuid-Afrika naar Nederland migreren als au pair. Allan Williams en Vladimir Balaz schrijven dat het au pairschap nog grotendeels worden genegeerd door onderzoekers (2004: 1814). En daarbij geeft Christiane Harzig aan dat onderzoekers er vaak in falen het persoonlijk perspectief van vrouwelijke migranten naar voren te brengen (2006: 63). Met dit onderzoek beoog ik, met een focus vanuit de subjectbenadering (Parreñas 2001), bovenstaande hiaten in de wetenschappelijke kennis over het migratieproces van au pairs op te vullen. Hierbij ga ik met mijn focus op het lokale niet voorbij aan mondiale processen (Parreñas 2001: 10). Ik zal in deze benadering dus niet voorbij gaan aan macrostructurele en intermediaire processen die ik in dit hoofdstuk heb beschreven. Deze processen spelen immers een rol in het migratieproces van de jonge vrouwen uit Zuid-Afrika. Mijns inziens spreken deze verschillende perspectieven elkaar niet tegen, maar belichten zij het fenomeen migratie vanuit verschillende invalshoeken, waarbij zij met elkaar interacteren en complementeren. Op deze manier zal mijn onderzoek een toevoeging zijn aan wetenschappelijke kennis over migratie, mobiliteit, en agency van au pairs.

Spreading their Wings

In dit hoofdstuk komt het persoonlijk perspectief naar voren van jonge vrouwen uit Zuid-Afrika die van plan zijn om au pair te worden in Nederland. Hierin beschrijf ik hoe ze tot de keuze komen om au pair te worden en wat ze verwachten van hun jaar in Nederland. Ik plaats de toekomstige au pairs hierbij, zoals in vorig hoofdstuk omschreven, in een kader van mondialisering, migratie en mobiliteit en in het specifiek in de *'international transfer of caretaking'* zoals Parreñas omschrijft (2001: 73). Daarbij geef ik aan op welke manier ik de au pairs plaats in de theorie van Bauman over *tourists* en *vagabonds* (2010). Vanuit een subjectbenadering (Parreñas 2001) geef ik hun motivaties en verwachtingen weer, maar ga daarbij niet voorbij aan intermediaire en macrostructurele processen die daarin een rol spelen. In hun motivaties en verwachtingen zijn ze immers, zoals Giddens (1984) aangeeft, afhankelijk van grotere structuren waar ze zich in begeven.

3.1 Motivatie

'Where did I get the idea of becoming an au pair? Well...the seed was planted a long time ago', begint Dorien terwijl ze cooldrink en een schaal met biscuitjes op de glazen salontafel voor me neerzet.⁶ We zijn in de wijk Mitchells Plain in Kaapstad en zitten in de woonkamer van het huis waar ze samen met haar moeder, oudere zus en de twee kinderen van haar zus woont. 'I wanna know more about other cultures...I wanna know more about Europe', zegt Dorien terwijl ze gaat zitten op een houten stoel met grote oranje kussens erin. Ze vertelt me dat ze een paar jaar geleden naar Amerika is geweest om een zomerkamp voor tieners te leiden en vorig jaar is ze vijf maanden in Denemarken geweest door middel van een uitwisselingsprogramma. Nadat ze haar kleine neefje, die net nieuwsgierig de kamer is binnen gelopen, op schoot heeft genomen, vervolgt ze haar verhaal: 'I've always worked with children.' Dorien is een 'youth counselor' in haar kerk en tot een week geleden werkte ze bij een 'youth development project' in een andere wijk van de stad. *'Children are amazing*

⁶ Veldwerknootities van een informeel gesprek met Dorien, toekomstig au pair in Nederland, 7 april 2011

you know, they're honest and you can teach them so many things. I think it's awesome to see children grow, to see what an impact you can have on their lives...Although it may be small...You can do little things.' Volgens Dorien kunnen vooral kinderen je meer leren over andere culturen, omdat ze nog zo echt zijn en daardoor wordt volgens haar cultuur goed zichtbaar.

3.1.1 Reizen en Werken met Kinderen

Vandaag de dag zijn culturele uitwisselingsprogramma's een erg populaire manier voor jonge vrouwen om de hele wereld over te reizen (Schultes 2010: 91). Dit geldt ook voor de jonge vrouwen, zoals Dorien, die ik tijdens mijn bezoek aan Zuid-Afrika heb ontmoet. Zo heeft Dorien presentaties gegeven over Zuid-Afrika op middelbare scholen in Denemarken.⁷ Maar ook kunnen jonge vrouwen ervoor kiezen om af te reizen naar China om Engelse les te geven.⁸ Een ander cultureel uitwisselingsprogramma dat veel wordt aangeboden door bemiddelingsbureaus in Zuid-Afrika is het worden van au pair in het buitenland. Anna Kuroczycka Schultes schrijft: *'The au pair industry allows women to be independed for a year of their life, gain some vital work experience and open their eyes to a greater array of possibilities for the future'* (2010: 91). De meiden⁹ die centraal staan in deze scriptie hebben ervoor gekozen om via een cultureel uitwisselingsprogramma, dat wordt aangeboden door bemiddelingsbureaus in Zuid-Afrika, au pair te worden in Nederland.

Zoals Schultes al aangeeft biedt het au pairschap jonge vrouwen uit Zuid-Afrika verschillende mogelijkheden (ibid.). Eén daarvan is de mogelijkheid om te kunnen reizen. Michaela, die ik ontmoet in Table View – even ten Noorden van Kaapstad – vertelt: *'The au pair thing is a really big thing in South Africa, you know. A chance to get away...to travel...to spread your wings.'*¹⁰ Volgens Michaela biedt het au pairschap niet alleen de mogelijkheid om te reizen, maar ook vertelt ze dat het een relatief goedkope manier is om dit te doen. De jonge vrouwen uit Zuid-Afrika moeten ongeveer 7000 Rand betalen, wat omgerekend ongeveer 680 Euro is, om een jaar in Nederland te kunnen verblijven. Onderkomen bij een gastgezin en eten zit daarbij in. Vaak wordt dit bedrag door ouders betaald of ze werken zelf om het geld bij elkaar te sparen. De relatief goedkope manier van

⁷ Informeel gesprek met Dorien, toekomstig au pair in Nederland, 7 april 2011

⁸ Veldwerk observatie

⁹ Als ik in het vervolg van deze scriptie schrijft over 'de meiden', duid ik op de jonge vrouwen uit Zuid-Afrika die ik tijdens mijn onderzoeksperiode heb ontmoet. Ik geef hiermee hun jeugdigheid en mijn persoonlijke band met hen aan.

¹⁰ Semi-gestructureerd interview met Michaela, toekomstig au pair in Nederland, 21 maart 2011

reizen en daarbij andere culturen te ontdekken, is voor de jonge vrouwen die ik heb ontmoet, zoals ook bij Michaela en Dorien het geval is, de grootste motivatie om au pair te worden in Nederland.

Een andere mogelijkheid die het au pairschap biedt is het zorgen voor jonge kinderen. Net als Dorien geven veel jonge vrouwen uit Zuid-Afrika aan affiniteit te hebben met kinderen. Zo geeft Kamilah, die van plan is om au pair te worden in Nederland en wacht tot ze gekoppeld wordt aan een gezin in Nederland, aan: *'I think the combination of travelling and working with children is perfect for me.'*¹¹ Eén van de voorwaarden om au pair te kunnen worden is dan ook dat de jonge vrouwen ervaring moeten hebben met het zorgen voor kinderen. Ze hoeven echter niet gediplomeerd te zijn, wat ze onderscheidt van een *nanny*¹² (Williams & Balaz 2004: 30). Naast het relatief goedkoop kunnen reizen en daarmee het ontdekken van een andere cultuur, vormt het zorgen voor kinderen een grote motivatiebron om au pair te worden in Nederland.

3.1.2 *Tourists of Vagabonds*

Volgens Eva, een medewerkster van een au pair-bemiddelingsbureau in Stellenbosch – even buiten Kaapstad – is de motivatie om au pair te worden per ras verschillend: *'Blanke meiden gaan veelal om te reizen en de wereld te zien, zwarte meiden om geld te verdienen voor de achterblijvende familie.'*¹³ De zwarte meiden waar Eva over spreekt zouden door bovenstaande opmerking verward kunnen worden met huishoudelijk werksters die zich bewegen binnen *'global care chains'* waar Hochschild over spreekt, waarmee zij doelt op: *'...a serie of personal links between people across the globe based on the paid or unpaid work of caring'* (Williams & Balaz 2004: 1817). Zoals ik in vorig hoofdstuk heb beschreven begeven de meiden zich binnen de *'international transfer of caretaking'* (Parreñas 2001: 73) en spreekt Hochschild (2003) in deze, samen met Ehrenreich, over het verlies van moraal en ethiek in de samenleving, omdat jonge vrouwen uit ontwikkelingslanden naar Westerse samenlevingen worden gehaald om letterlijk de vuile klusjes op te knappen. Eva geeft aan dat de vergoeding die de au pairs hiervoor krijgen vervolgens naar de achtergebleven familie wordt opgestuurd om ze te onderhouden.

De zwarte meiden in Eva's opmerking zijn op deze manier de belichaming van de *vagabond* waar Bauman over spreekt: *'They are on the move because they are pushed from*

¹¹ Semi-gestructureerd interview met Kamilah, toekomstig au pair in Nederland, 11 maart 2011

¹² Engelse vertaling voor 'gediplomeerd kindermisje'

¹³ Semi-gestructureerd interview met Eva, medewerkster au pair-bemiddelingsbureau in Stellenbosch, 12 maart 2011

behind [...they] are the waste of the world which has dedicated itself to the tourist services' (2010: 92). Sommige meiden¹⁴ – dit waren uitsluitend gekleurde meiden – die ik heb gesproken gaven aan dat ze tijdens hun verblijf in Nederland van plan waren om geld te sparen of om een gedeelte van hun zakgeld naar huis te sturen maar ze waren zich er terdege van bewust dat het au pairschap niet veel geld oplevert. Sterker nog, bij niet één van de meiden die ik heb gesproken, ongeacht ras, was geld de belangrijkste motivatie om au pair te worden. Dit onderscheidt ze sterk van huishoudelijk werksters (Williams & Balaz 2004: 1818). Veel jonge vrouwen willen gebruik maken van de mogelijkheid om op een legale manier te reizen en daar ondertussen nog wat zakgeld bij te krijgen (Schultes 2010: 92). Door geen van de jonge vrouwen die ik heb gesproken werd het au pairschap als een baan gezien of een manier om geld te verdienen, maar als culturele uitwisseling; bedoeld om te ruiken aan een andere cultuur. Schultes schrijft: *'Most au pairs choose to take part in the program in order to develop their [...] language skills and learn more about the host country and themselves as young women and do not expect to make a lot of money during their time abroad'* (2010: 90). Zoals in dit citaat naar voren komt, gaven ook de jonge vrouwen die ik heb gesproken aan dat ze meer over zichzelf wilden leren en zichzelf wilden ontwikkelen.

In Camps Bay, één van de duurdere wijken van Kaapstad, ontmoet ik Dana, Claudia, Joyce en Michaela, voor *sundowners*¹⁵ op Clifton Beach.¹⁶ Deze jonge vrouwen uit Zuid-Afrika zijn alle vier van plan au pair te worden in Nederland. De zon verdwijnt langzaam achter de Atlantische Oceaan als Dana me vertelt dat ze au pair wil worden, omdat ze wil leren onafhankelijk te zijn van haar ouders en haar vriendje: *'And I heard the clubs are really cool, right?'* Door het gesprek met deze meiden wordt mij duidelijk dat ze het au pairschap als een tijdelijke ervaring beschouwen. Dit komt overeen met wat Williams en Balaz schrijven: *'Au pairing is viewed by many as a specific lifecycle-stage experience – a rit of passage or an extended form of cultural tourism – and is intended to be short term'* (2004: 1818). Zo zitten er leeftijdsgrenzen aan het au pairschap; de meiden mogen niet jonger zijn dan 18 jaar en niet ouder dan 25.¹⁷ En daarbij zijn de meiden voor maximaal een jaar au pair, langer staat het 'au pair-visum' – Machtiging tot Voorlopig Verblijf – niet toe.¹⁸ Veel meiden worden dan ook au

¹⁴ Semi-gestructureerd interview met Kamilah, toekomstig au pair in Nederland, 11 maart 2011; semi-gestructureerd interview met Dorien, toekomstig au pair in Nederland, 4 maart 2011

¹⁵ Een begrip dat wordt gebruikt in Zuid-Afrika om 'cocktails drinken bij zonsondergang' aan te geven

¹⁶ Focusgroep, 9 maart 2011

¹⁷ Semi-gestructureerd interview met medewerkers van het IND: 'Proeftuin Au Pair', 6 juni 2011

¹⁸ Ibid.

pair tijdens een *gapyear*¹⁹; bijvoorbeeld na het afronden van de middelbare school, zoals Claudia vertelt. Dit komt overeen met wat Joyce zegt terwijl ze het zand van haar handdoek klopt: *'I finished school and then I was not sure at all what I wanted to do. I knew I wanted to do something with kids. I thought about it...yeah...I wanted to go overseas and I thought the au pair thing, it was easy. I just finished school and I was like...this is the easiest way to do it.'* De meiden die ik heb gesproken zijn van plan om na hun jaar als au pair hun leven in Zuid-Afrika weer op te pakken.

Ook zijn er meiden die au pair willen worden om te breken met de sleur van alledag: *'I want to experience something completely different'*, zegt Michaela als ze wat Bacardi in haar glas met cola schenkt, *'I think it's time for me to spread my wings a little bit'*, en ze neemt een slok van haar zelfgemaakte *baco*²⁰.

Zoals alle meiden die ik heb gesproken ziet Michaela zichzelf als een *agent* in haar eigen lot; zoals de *tourist* die Bauman (2010) omschrijft. Ze hebben de mogelijkheid om te reizen, andere culturen te ontdekken en de wijde wereld in te gaan; *'[they] put the bitter-sweet dreams of homesickness above the comfort of home – because they want to; either because they consider it the most reasonable life-strategy 'under the circumstances', or because they have been seduced by the true or imaginary pleasures of a sensations-gatherer's life (Bauman 2010: 92)*. Dit staat haaks op de macrostructurele benaderingen die vrouwelijke migranten vaak afschilderen als slachtoffers, zoals ik in vorig hoofdstuk heb omschreven (Ehrenreich & Hochschild 2003). De jonge vrouwen uit Zuid-Afrika zien zichzelf niet als slachtoffer maar als *'empowered women'* (Harzig 2006: 69).

3.2 Macrostructurele en Intermediaire Processen

In voorgaande heb ik mij gefocust op het persoonlijke perspectief van de meiden, waarbij ik ze heb neergezet als *'empowered women'* met agency in hun eigen mobiliteit (Harzig 2006: 69). Dit betekent echter niet dat ze gezien kunnen worden als individuen die helemaal vrij zijn om te doen wat ze maar willen (Parreñas 2001: 24). De jonge vrouwen uit Zuid-Afrika moeten gezien worden als subject, als *'something at the behest of forces greater than it'* (ibid.). Zoals Parreñas (2001) al aangeeft, blijkt uit gesprekken met mijn informanten dat migratiestromen van au pairs uit Zuid-Afrika naar Nederland zich niet willekeurig vormen.

¹⁹ Engelse vertaling van 'tussenjaar'

²⁰ Afkorting voor een drankje: Cola gemixt met Bacardi

3.2.1 Invloed van Macrostructurele processen

Hoewel de jonge vrouwen uit Zuid-Afrika zelf hun keuze maken om au pair te worden, blijken macrostructurele processen van invloed te zijn op hun keuze om au pair te worden in Nederland. De regels betreffende het au pairschap, die per land verschillend zijn, zijn voor jonge vrouwen uit Zuid-Afrika doorslaggevend om te kiezen voor een land als Nederland. Shanita vertelt bijvoorbeeld: *'I could have gone to America, but than you need your drivers license...I don't have mine, Yeah, so I decided Holland.'*²¹ In Nederland hoeven de jonge vrouwen immers geen rijbewijs te hebben om au pair te worden.

Williams & Balaz schrijven: *'National regulatory frameworks for au pairs are significantly shaped by a pan-European agreement'* (2004: 1817), waarmee zij duiden op de au pair overeenkomst die ik heb genoemd in de inleiding. Daarbij claimen Joya Misra, Jonathan Woodring en Sabine Merz dat beleidsvorming belangrijk is om steun te geven aan *'immigrant caregivers'* (2006: 328). Daarom is er in Nederland naast bovenstaande overeenkomst een wetsvoorstel ingediend onder de naam *'Modern Migratiebeleid'*. Hierin staat geschreven dat jonge vrouwen alleen nog naar Nederland kunnen komen als au pair via een erkend bemiddelingsbureau. Een medewerker van de *'Proeftuin Au Pair'* – een afdeling van het IND waarin men bezig is het Modern Migratiebeleid vorm te geven en door te voeren – zegt: *'We zijn bezig deze nieuwe wet door te voeren om deze kwetsbare groep vrouwen beter te kunnen beschermen...Ze kunnen als dit beleid is doorgevoerd alleen nog een Machtiging tot Voorlopig Verblijf aanvragen via een bij ons erkend bemiddelingsbureau.'*²² Ten tijde van mijn onderzoek was het Modern Migratiebeleid nog niet officieel doorgevoerd. Het was voor jonge vrouwen uit Zuid-Afrika dus mogelijk om particulier een gezin te regelen waarbij zij als au pair konden inwonen. Alle meiden die ik heb gesproken – op twee na – waren echter van plan au pair te worden in Nederland via een bemiddelingsbureau.

3.2.2 Invloed van Intermediaire Processen

Niet alleen worden de jonge vrouwen uit Zuid-Afrika beïnvloed in hun keuze om au pair te worden door de regelgeving van Nederland, ook worden zij beïnvloed door hun sociale omgeving. Ook voor hen geldt dat hun keuze tot migratie een *'socially embedded proces'* is (Tacoli 1999: 662). Zo worden de meiden die ik heb gesproken veelal beïnvloed door vriendinnen of familieleden die al eerder au pair waren geweest in Nederland. En ook geldt voor veel van mijn informanten dat ze hun *roots* in Nederland hebben, vanwege ouders of

²¹ Semi-gestructureerd interview met Shanita, au pair geweest in Nederland, 18 maart 2011

²² Semi-gestructureerd interview met medewerkers van het IND: *'Proeftuin Au Pair'*, 6 juni 2011

opa's en oma's die uit Nederland komen. Deze ouders of opa's en oma's zijn naar Zuid-Afrika gekomen toen Zuid-Afrika een kolonie van Nederland was om zich vervolgens te settelen en een leven op te bouwen. Dit bevestigt wat Parreñas (2001) schrijft over migratiestromen die tot stand kunnen komen door vroegere koloniale banden tussen verschillende natie-staten. Doordat veel van de meiden hun *roots* hebben in Nederland is het een interessant land voor hen om meer over te weten te komen. En daarbij blijkt de Nederlandse taal, die veel lijkt op het Afrikaans, een grote motivatiebron om in Nederland au pair te worden.

Naast vriendinnen en familie spelen Zuid-Afrikaanse au pair-bemiddelingsbureaus een grote rol in de keuze van mijn informanten om au pair te worden. Zij treden op als intermediaire structuur tussen enerzijds jonge vrouwen uit Zuid-Afrika en anderzijds Nederlandse gezinnen die hulp nodig hebben met hun kinderen en in het huishouden. Deze bureaus zorgen ervoor dat een jonge vrouw uit Zuid-Afrika en een Nederlands gezin aan elkaar worden gekoppeld.²³ De meiden die ik heb ontmoet kwamen met hen in contact via vrienden, familie, Internet, advertenties in de krant en door presentaties die werden gegeven door medewerkers van au pair-bemiddelingsbureaus op middelbare scholen.

Medewerkers van au pair-bemiddelingsbureaus schetsen een beeld van au pairs als onderdeel van een cultureel uitwisselingsprogramma waarbij jonge vrouwen uit Zuid-Afrika maximaal één jaar bij een Nederlands gezin inwonen om een andere cultuur te ervaren. In ruil daarvoor helpen ze de ouders van het gezin te zorgen voor de kinderen en doen ze lichte huishoudelijke klusjes (Hess & Puckhaber 2004). De mobiliteit van au pairs wordt door bemiddelingsbureaus gepropageerd als wat Bauman zou zien als *tourists* (2010: 92). Ze zouden immers de mogelijkheid hebben zich vrijwillig te bewegen en ervaringen op te doen in het buitenland. De bemiddelingsbureaus spelen hierdoor in op het verlangen naar het onbekende, wat volgens Bauman centraal staat in de huidige kapitalistische '*consumer*'-economie (ibid.). Dit beeld van culturele uitwisseling dat bemiddelingsbureaus schetsen draagt bij aan de motivatie van jonge vrouwen uit Zuid-Afrika om au pair te worden.

De jonge vrouwen uit Zuid-Afrika dragen hierdoor niet alleen bij aan de '*international transfer of caretaking*', waarbinnen zorg wordt gezien als een verhandelbaar goed (Parreñas 2001: 73). Ook geldt dat hun verlangen om te reizen en een andere cultuur te ontdekken, hun verlangen naar het onbekende, wordt gecommificeerd. Williams & Balaz noemen dit ook wel '*the commodification of the au pair experience*' (2004: 1813).

²³ Semi-gestructureerd interview met Vanessa, oprichtster van een au pair-bemiddelingsbureau in Kaapstad, 16 februari 2011

In gesprekken met mijn informanten wordt duidelijk dat au pair-bemiddelingsbureaus verschillend te werk gaan. Sommige bureaus werken professioneel en zijn adequaat en realistisch in de informatie die ze verschaffen, andere bureaus voeren ronduit illegale praktijken uit (Anderson 2000). Dit wordt mij duidelijk in een gesprek met Kamilah en Claudia²⁴ die beiden van plan zijn om via een bemiddelingsbureau naar Nederland te vertrekken als au pair. We delen samen een pizza in een restaurant op Kloofstreet, in het centrum van Kaapstad, als ze mij vertellen dat het een veilige manier is om via een bemiddelingsbureau au pair te worden. Nadat Kamilah een hap neemt van een pizzapunt, zegt ze: *'It's a smart way to do so, because they offer you protection while you're there.'* Williams & Balaz schrijven hierover: *'The role played by agencies is no guarantee against abuse, but [...] they do provide some protections for individuals'* (2004: 1818). Au pairs kunnen immers altijd terugvallen op het bemiddelingsbureau als ze het moeilijk hebben tijdens hun verblijf in Nederland.

Maar ook zijn de meiden die ik heb gesproken zich bewust van de illegale praktijken die bemiddelingsbureaus kunnen uitvoeren. Sommigen van hen hebben daar zelfs ervaring mee. Zo vertelt Claudia: *'Yes, scams happen a lot. I registered at an agency and had to give them half of my registration fee. Then they moved and I haven't been able to talk to them ever since...I have tried to call them but I think the number is changed.'* Ze legt haar pizzapunt op haar bord, leunt achterover en kijkt naar de straat, waar auto's zich een weg proberen te banen tussen hordes opgedofte mensen door die onderweg zijn naar de carnavalsoptocht die vanavond zal plaatsvinden op Longstreet, niet ver van waar wij zitten. Ik zie Kamilah bedenkelijk kijken terwijl ze het laatste stukje van haar pizzapunt doorslikt. Ze lijkt even te twijfelen, maar zegt dan dat het wel belangrijk is om je *'common sense'* te gebruiken: *'You have to really think about it, and do your own research.'* Ze lijkt opgelucht als Claudia dit bevestigt.

Uit bovenstaande blijkt dat de meiden binnen mijn onderzoek agency ervaren in hun keuze om au pair te worden. Ze zijn in staat hun eigen keuze te maken en nemen verantwoordelijkheid voor hoe het proces van voorbereiding verloopt. Ze ervaren agency in hun mobiliteit, maar ze zijn hierin wel afhankelijk van de macrostructurele en intermediaire structuren om hen heen. Zo zijn ze afhankelijk van de regels betreffende het au pairschap van Nederland en de werkwijze en de informatie die het au pair-bemiddelingsbureau hen

²⁴ Informeel gesprek met Kamilah en Claudia, toekomstige au pairs in Nederland, 29 maart 2011

verschafft. Hoewel hieruit blijkt dat de meiden op de hoogte zijn van illegale praktijken die bemiddelingsbureaus kunnen uitvoeren, zijn alle toekomstige au pairs die ik heb ontmoet erg tevreden over de gang van zaken bij het bemiddelingsbureau waar zij zich bij geregistreerd hebben. De bemiddelingsbureaus maken het mogelijk voor hen om hun agency in te zetten en de mogelijkheden van grotere structuren te gebruiken naar hun eigen voordeel.

3.3 Verwachtingen

Niet alleen hebben de au pair-bemiddelingsbureaus invloed op de keuze om au pair te worden door het beeld dat ze schetsen van culturele uitwisseling, ook dragen ze in grote mate bij aan de verwachtingen die toekomstige au pairs hebben betreffende hun tijd in Nederland. Hieronder ga ik in op de verwachtingen die de bureaus scheppen van het au pairschap en de verwachtingen van de jonge vrouwen op het lidmaatschap van de familie.

3.3.1 Informatie vanuit bemiddelingsbureaus

Voordat de toekomstige au pairs afreizen naar Nederland krijgen ze in hun voorbereidingstijd veel informatie via bemiddelingsbureaus door middel van een trainingsweekend, gesprekken met jonge vrouwen die al au pair zijn geweest en/of een bijeenkomst vlak voor vertrek. Danny, de oprichter van een au pair-bemiddelingsbureau in de wijk Woodstock in Kaapstad zegt dat de verwachtingen van een au pair niet altijd reëel zijn: *'Some girls expect to be a milionair when they return...but this is not the case [...] we are here to tell them how it's really going to be.'*²⁵ Hij wil samen met zijn vrouw, die 15 jaar geleden zelf au pair is geweest in Nederland, een realistisch beeld van het au pairschap meegeven aan de meiden voordat ze naar Nederland vertrekken.

Door het au pair-bemiddelingsbureau in Stellenbosch, waar Eva medewerkster is, wordt elke drie maanden een trainingsweekend georganiseerd waarin de toekomstige au pairs te horen krijgen wat het au pairschap precies inhoudt.²⁶ Ook wordt hen tijdens deze dagen meer verteld over Nederland en de Nederlandse cultuur én wordt er een spoedcursus *'first aid for children'* gegeven. Daarbij krijgen de toekomstige au pairs een *'au pair manual'* mee naar huis, waarin ze alle informatie die ze hebben gekregen nog eens rustig kunnen nalezen.

Ashley, een jonge Zuid-Afrikaanse vrouw uit Blouberg, wat even ten noorden van Kaapstad ligt, is erg enthousiast over deze training. Terwijl we over Bloubergstrand lopen en

²⁵ Semi-gestructureerd interview met Danny, oprichter van een au pair-bemiddelingsbureau in Kaapstad, 23 februari 2011

²⁶ Informeel gesprek met Ashley, toekomstig au pair in Nederland, 16 maart 2011

genieten van het uitzicht op de Tafelberg en het centrum van Kaapstad vertelt ze dat tijdens het trainingsweekend wordt verteld dat het au pairschap in Nederland echt niet alleen maar leuk zal zijn: *'They told us about the homesickness...the culture shock and the fases you go through as an au pair...So first there was the honeymoonfase in which everything seems so nice [...] but then, reality kicks in...but you gotta stick it out.'*²⁷ Ashley vertelt dat niet alleen de fasen van de culture shock worden besproken, ook wordt verteld dat de meiden hun grens moeten aangeven, mocht deze bereikt worden, en hoe ze met de ouders van hun gastgezin in gesprek kunnen gaan.

Waar Hess & Puckhaber (2004: 70) vermelden dat Slowaakse jonge vrouwen die au pair werden in Duitsland voor vertrek weinig wisten over hun rechten en taken, omdat bemiddelingsbureaus er opuit waren een snelle deal te maken, lijkt dit voor de Zuid-Afrikaanse bemiddelingsbureaus niet op te gaan. De meiden worden van te voren goed geïnformeerd over wat hen te wachten staat en er worden handvatten toegereikt hoe ze met moeilijkheden om kunnen gaan. De toekomstige au pairs lijken hierdoor niet terug te deinzen voor de informatie dat het au pairschap niet altijd gemakkelijk zal zijn. Hun belangrijkste motivatiebronnen om te gaan, het reizen, de culturele uitwisseling en het werken met kinderen, lijken zwaarder te wegen. *'But the best part of the day'*, vertelt Ashley, *'was when they gave us this cookie to taste...it was brown...and had some sort of syrup in it...Yes! Stroopwafels! It was so nice!'* Haar ogen lichten op als ze eraan terugdenkt.

Naast de informatie die bemiddelingsbureaus verschaffen, dragen ook andere intermediaire structuren in de sociale omgeving van de toekomstige au pairs bij aan de verwachtingen van hun jaar in Nederland. Zo zoeken de meiden zelf informatie over Nederland op Internet en hebben ze gesprekken met meiden die al eerder au pair zijn geweest in Nederland. Deze meiden spreken ze via hun eigen sociale netwerk of er wordt contact gelegd vanuit een bemiddelingsbureau. Via de meiden die al au pair zijn geweest in Nederland horen de toekomstige au pairs bijvoorbeeld verhalen over het uitgaansleven in Nederland en tripjes die ze kunnen maken naar Parijs en Berlijn. De meiden die ik spreek verwachten dan ook veel te gaan reizen door Europa tijdens hun jaar in Nederland. Ze verwachten mobiel te zijn zoals de *tourist* die Bauman (2010) omschrijft en zetten agency in om hun droom waar te maken.

²⁷ Informeel gesprek met Ashley, toekomstig au pair in Nederland, 16 maart 2011

3.3.2 Member of the family: de verwachtingen

In hun verwachtingen zijn de toekomstige au pairs die ik spreek erg duidelijk over het gastgezin waarbij ze terecht komen. Ik zit in de huiskamer van Danny, de oprichter van het au pair-bemiddelingsbureau in de wijk Woodstock in Kaapstad, als langzaamaan wat meiden binnen komen druppelen die ik heb uitgenodigd om te komen praten over hun verwachtingen van het au pairschap in Nederland.²⁸ Iedereen zoekt een plekje om te zitten; op de bank, op een krukje of een stoel en wordt door de vrouw van Danny voorzien van een glaasje fris. Tanesha gaat na mijn vraag over wat hun verwachtingen zijn van het au pairschap op het puntje van haar stoel zitten en begint enthousiast te vertellen: *'It sounded just as I wanted! [...] I expect the family to be similar to my family...that I can talk to them about everything, share my secrets with them.'* Venus, die in een hoek op de bank zit met de oordopjes van haar Ipod in haar oren, begint wat onzeker: *'I don't expect much'*, maar na even te hebben nagedacht zegt ze, *'But just the family thing. As they told me...no...I must be myself. They must respect me...So I won't have to pretend in front of them. Everyone just says this...they must make me be part of the family. That's the most important thing for me...just be like their own children.'* Hieruit komt naar voren dat de meiden verwachten onderdeel te worden van de familie waarin ze terecht komen. Hess & Puckhaber schrijven: *'...au pair applicants before their departure indicate that they also expect this type of relationship to develop between themselves and their host families and did not expect to 'work' as a part of their au pair placement'* (2004: 69). Dit laatste was niet het geval bij de Zuid-Afrikaanse meiden, vanwege de realistische verwachtingen die geschept werden door bemiddelingsbureaus.

Volgens Rosie Cox & Rekha Narula (2003) komen au pairs door het quasi lidmaatschap van de familie in een kwetsbare en afhankelijke positie terecht. Ze schrijven: *'...false kinship is not necessarily a relationship of equal benefits nor one constructed by both parties. False kin relations appear to function in many situations to increase exploitation'* (2003: 333). Dit is niet hoe de toekomstige au pairs uit Zuid-Afrika voor vertrek naar het quasi lidmaatschap van de familie kijken. Ze verwachten dat de relatie met het gastgezin gelijkwaardig zal zijn. Zo wordt het au pairschap immers verbeeld door bemiddelingsbureaus; als één van culturele uitwisseling, als *'share and share alike'*. Hoe dit in de realiteit verloopt als ze in Nederland zijn zal in het volgende hoofdstuk aan de orde komen.

²⁸ Focusgroep, 5 maart 2011

In dit hoofdstuk zijn de motivaties en verwachtingen naar voren gekomen van jonge vrouwen uit Zuid-Afrika die van plan zijn au pair te worden in Nederland. Hieruit blijkt dat de meiden zich geen willoos slachtoffer voelen, voortgedreven door een onzichtbare entiteit, maar als de *tourist* die Bauman (2010) omschrijft. Ze willen immers de wereld over reizen, zich voegen in de '*international transfer of caretaking*' (Parreñas 2001: 73), omdat ze daar zelf voor hebben gekozen. Ze ervaren hierbij agency in hun mobiliteit omdat ze zelf de keuze hebben gemaakt om au pair te worden. In hun motivatie en verwachtingen van het au pairschap in Nederland worden de toekomstige au pairs beïnvloed door macrostructurele en intermediaire processen waar ze zich in bevinden en gebruiken deze processen als '*empowered women*' (Harzig 2006: 69) naar hun eigen voordeel. Of de verwachtingen die jonge vrouwen uit Zuid-Afrika hebben van het au pairschap in Nederland ook overeenkomen met de realiteit zal in het volgende hoofdstuk aan de orde komen. Daarin bespreek ik hoe de jonge vrouwen uit Zuid-Afrika het au pairschap in Nederland ervaren. Want eindelijk is het dan zo ver. De laatste dagen voor vertrek breken aan. De meiden zijn druk bezig de laatste voorbereidingen te treffen. De laatste spullen worden gekocht, koffers worden gepakt en dan is het tijd om te vertrekken naar het vliegveld. Vaak komt de hele familie mee om ze uit te zwaaien en vloeien er de nodige tranen. Maar vooral zijn de meiden opgewonden om dit avontuur te beleven, om hun vleugels te spreiden en weg te vliegen naar Nederland.

Free as a Bird?

Waar ik vorig hoofdstuk heb afgesloten met de laatste voorbereidingen en het afscheid van de familie en vrienden in Zuid-Afrika, is nu de tijd aangebroken waar de jonge vrouwen uit Zuid-Afrika maanden naar hebben uitgekeken. In dit hoofdstuk komt de tijd naar voren waarin mijn informanten au pair zijn in Nederland. Hierin komen niet alleen hun werkzaamheden als au pair naar voren, maar ook hun vrijetijdsbesteding. Vanuit het persoonlijk perspectief van de jonge vrouwen beschrijf ik hoe ze hun jaar in Nederland ervaren. Hierbij focus ik mij vanuit een subjectbenadering (Parreñas 2001) op ervaringen van agency binnen mobiliteit en wat voor betekenis de au pairs uit Zuid-Afrika hieraan geven. Hierin zal ik terugkomen op de theorie van Bauman (2010) over *tourists* en *vagabonds*. Ik begin dit hoofdstuk met de reis naar Nederland. Als een ware *tourist* stappen de toekomstige au pairs uit Zuid-Afrika op het vliegtuig naar Nederland, op weg naar het onbekende.

4.1 Beginfase

*The flight to Amsterdam...I really don't like flying. You know the hostess people from KLM they were able to make my flight so easy...you know, I get so scared of flying...but, you know, [they were] just checking up on me all the time. It was really really nice. I could watch movies and listen to music so that was nice [...] And then when the man said we were landing I got so nervous! I just started crying! And the woman next to me asked me what was going on, but I couldn't talk. I was just crying. And I remember saying to myself: 'I can't go back now!'*²⁹

4.1.1 Strubbelingen in de beginfase

Daar waar de meiden voor vertrek nog opgewonden waren en enthousiast uitkeken naar hun jaar als au pair in Nederland, slaat in het vliegtuig de onzekerheid toe. Net zoals Chalondra me vertelt, komt het besef dat ze hun veilige en vertrouwde leven in Zuid-Afrika achterlaten

²⁹ Semi-gestructureerd interview met Chalondra, au pair geweest in Nederland, 3 maart 2011

en het onbekende tegemoet gaan vaak pas naar boven als ze in het vliegtuig zitten op weg naar Nederland. Voor vertrek was het onbekende nog spannend, leuk en opwindend, maar nu lijken ze te beseffen dat ze niet weten in wat voor situatie ze terecht zullen komen. Vanuit onzekerheid komen er vragen naar boven, zoals: *‘Wat als het gastgezin niet aardig is?’* en *‘Waar ben ik aan begonnen?’* Hoewel mijn informanten hun gastgezin van te voren hebben gesproken via de telefoon, e-mail en/of skype, weten ze niet of het in de realiteit ook echt zal klikken. Maar ze zetten hun gedachtes aan *‘the comfort of home’* (Bauman 2010: 92) aan de kant, net als de *tourist* die Bauman (2010) omschrijft, vanwege de positieve verwachtingen die ze hebben van het au pairschap in Nederland.

Nadat de au pairs uit Zuid-Afrika op Schiphol een warm onthaal hebben gekregen van het gastgezin waar ze bij verblijven, worden de meiden in de eerste weken overspoeld door alle nieuwe informatie en indrukken die op hen afkomen. Claudia, die ik in Zuid-Afrika al heb ontmoet voordat zij vertrok naar Nederland en inmiddels een paar weken als au pair in Nederland is, vertelt dat ze de eerste dagen overal mee naartoe werd genomen:

After we arrived at the place, we immediately left again to go to the market [...] and after that we went to the neighbours and sat down in the garden...it was such a busy day...The children were playing and I was like ‘do I have to watch them?’ But the parents said ‘No! Just enjoy yourself’, and offered me some wine...South African actually...very thoughtful...but I was thinking to myself: ‘Am I allowed to drink wine? What will they think of me?’ I didn’t feel comfortable at all.³⁰

Door alle nieuwe informatie en indrukken voelen veel meiden die ik heb gesproken zich, net als Claudia, onzeker over hun positie als au pair binnen het gezin. En de onzekerheid wordt alleen maar groter wanneer ze zien dat de voorgaande au pair, die er meestal nog een paar weken is om de nieuwe au pair in te werken, een hechte band heeft opgebouwd met het gezin.³¹

Waar in het *‘au pair manual’* dat de au pairs hebben gekregen van hun bemiddelingsbureau in Zuid-Afrika staat geschreven dat de eerste weken in Nederland als een *honeymoon*³² zullen zijn waarin ze alle verschillen met Zuid-Afrika in een romantisch daglicht zullen zien, merk ik uit gesprekken met mijn informanten dat ze het de eerste weken

³⁰ Semi-structureerd interview met Claudia, au pair in Nederland, 1 mei 2011

³¹ Informeel gesprek met Wanda, au pair in Nederland, 22 april 2011

³² Zie: Bijlage 2

vooral moeilijk hebben (gehad) met alle nieuwe informatie en indrukken. Zo zegt Melany: *'The first two weeks were really hard. I didn't know the language...the way...I didn't know anybody. I really felt alone.'*³³ Net als Melany voelen veel au pairs uit Zuid-Afrika zich de eerste weken alleen en onzeker. Dit kan verschillende oorzaken hebben. Zo voelen mijn informanten zich in de beginperiode onzeker doordat de zorg voor meerdere kinderen tegelijk moeilijker is dan ze hadden verwacht.³⁴ Dit betekent niet dat ze hier van te voren niet goed over waren voorgelicht door bemiddelingsbureaus, maar zoals Schultes schrijft, komt dat door hun gebrek aan ervaring (2010: 84,85). Ze zijn immers, zoals al eerder aangegeven, geen gediplomeerde kindermeisjes.

Ook blijkt, zoals Melany al aangaf, de taalbarrière een groot obstakel voor veel van mijn informanten die net zijn aangekomen in Nederland. In het vorige hoofdstuk, paragraaf 3.2.2, heb ik vermeld dat de toekomstige au pairs die ik in Zuid-Afrika heb gesproken onder andere kozen voor Nederland vanwege de Nederlandse taal die veel op het Afrikaans lijkt. Maar Dorien vertelt me als ik haar weer ontmoet als ze net twee weken in Nederland is: *'It has come to the point where I don't even wanna open my mouth and try. I don't know what's going on...It feels like I'm losing myself.'*³⁵ Als de meiden eenmaal aankomen in Nederland blijkt, net als bij Dorien, dat het in de realiteit lastig is om de Nederlandse taal te begrijpen en te spreken.

Volgens wetenschappers als Cox & Narula (2003) en Hess & Puckhaber (2004) bevinden au pairs zich door de onzekerheid en eenzaamheid die ze ervaren in een kwetsbare positie, waardoor de kans op uitbuiting wordt vergroot. Echter, in het geval van de au pairs die ik heb gesproken geldt dat zij, met behulp van het gastgezin, nieuwe vrienden of het bemiddelingsbureau met de moeilijkheden willen leren omgaan, zonder dat daar uitbuiting aan te pas komt. In het geval van de taalbarrière kunnen de meiden bijvoorbeeld een taal cursus volgen via het bemiddelingsbureau. Gastouders zijn verplicht voor deze cursus te betalen. Veel van de meiden die ik heb gesproken hebben deze cursus gevolgd. Maar velen zijn van mening dat het niet de cursus is die hen Nederlands leert spreken, maar dat vooral het praten met de kinderen van het gastgezin ervoor zorgt dat ze de Nederlandse taal onder de knie krijgen.

³³ Semi-gestructureerd interview met Melany, au pair in Nederland, 12 mei 2011

³⁴ Semi-gestructureerd interview met Lianne, au pair in Nederland, 11 mei 2011

³⁵ Informeel gesprek met Dorien, au pair in Nederland, 9 juni 2011

4.1.2 Beperking in mobiliteit?

Wanneer ik Joan ontmoet bij de Domtoren in Utrecht, vertelt ook zij me dat ze zich de eerste twee maanden van haar au pairschap in Nederland erg alleen heeft gevoeld.³⁶ De oorzaak daarvan was dat ze zich erg beperkt voelde in haar mobiliteit. We lopen naar een restaurant tegenover de Domtoren en nemen plaats op het terras. Ondertussen vertelt Joan dat ze inmiddels drie maanden in Nederland is als au pair en pas na twee maanden niet meer elke dag huilde: *'Not just crying, but really...like a crocodile...I felt really homesick'* Als we een kopje thee bestellen en de zon voorzichtig vanachter de wolken begint te schijnen, vraag ik Joan waarom ze zo verdrietig was. Ze antwoordt dat ze van te voren te horen had gekregen van het bemiddelingsbureau waar ze zich heeft geregistreerd dat ze in Utrecht zou gaan wonen. Vervolgens heeft ze op Internet opgezocht waar het precies lag en daaruit bleek dat Utrecht een grote stad is, met alle winkels en uitgaansgelegenheden op loopafstand. *'And from Utrecht it's only half an hour to Amsterdam by train...I have friends there, you know'*, voegt ze eraan toe als de serveerster ons twee kopjes met stromend water brengt. Nadat Joan een zakje rooibos thee uit de doos pakt die voor ons op het tafeltje staat en het zakje in haar kopje met stromend water dompelt, kijkt ze me aan en frons haar wenkbrauwen. Ze vertelt dat ze er bij aankomst in Nederland achter kwam dat ze helemaal niet in de stad Utrecht zou gaan wonen, maar in de provincie Utrecht, in een klein plaatsje genaamd Bilthoven, waar volgens haar niets te doen is: *'It even takes me 45 minutes by bike to reach Utrecht trainstation, so it was not what I expected at all!'* Joan voelde zich doordat ze zich op grote afstand van Utrecht bevindt, gevangen als een vogel in een kooi, beperkt in haar mobiliteit.

Veel meiden die ik heb gesproken, verlangen door bovengenoemde moeilijkheden die ze ervaren in de beginperiode van het au pairschap, net zoals Joan, terug naar *'the comfort of home'* (Bauman 2010: 92). Op Facebook lees ik vaak statussen van au pairs die hun familie of hun vertrouwde leven in Zuid-Afrika missen. Hoewel de meiden van te voren zijn ingelicht door bemiddelingsbureaus over heimwee, blijkt het omgaan met het gemis van thuis in de realiteit nog niet mee te vallen. Daarom kiezen sommige au pairs ervoor om vroegtijdig terug te keren naar Zuid-Afrika. Ze hebben de mogelijkheid hiervoor te kiezen, maar een consequentie hiervan is wel dat ze zelf hun terugticket moeten betalen. Normaal gesproken wordt deze betaald door het gastgezin waar ze verblijven. Hoewel ik hierover veel verhalen hoor van mijn informanten, is geen van de meiden die ik heb gesproken vanwege bovenstaande moeilijkheden eerder teruggekeerd naar Zuid-Afrika.

³⁶ Semi-gestructureerd interview met Joan, au pair in Nederland, 14 mei 2011

Wel kiezen sommige meiden ervoor om in de beginfase van gastgezin te veranderen. Zo vertelt Kamilah, die een paar weken in Nederland is: *'It just didn't work out, so now I'm waiting for another family.'*³⁷ Als het niet klikt met het gastgezin, kunnen de meiden die via een bemiddelingsbureau in Nederland zijn, één keer van gastgezin verwisselen. Maar volgens Erica is het vooral belangrijk om een positieve houding te hebben:

*You have to realize you're gonna have bad days...Just as you have in South Africa. So going back home is not going to work. You'll only regret your choice when you realize nothing has changed there [in South Africa] and then you can't go back...So...you have to fight for it. Maybe some days you feel bad...but just wait for another day 'cause then it will be fine again.*³⁸

Zoals Erica aangeeft, vinden mijn informanten dat ze moeten leren omgaan met de moeilijkheden die ze tegenkomen. Dit staat ook in het *'au pair manual'*, waarin wordt geschreven over de verschillende fasen van een *'culture shock'*.³⁹ Er wordt geschreven over de *'adjustment fase'* waarmee wordt bedoeld op de tijd die au pairs nodig hebben om zich aan te passen aan een nieuwe cultuur: *'One starts to develop problem-solving skills for dealing with the culture, and begins to accept the culture ways with a positive attitude.'*⁴⁰ Dit is precies wat de meiden die ik heb ontmoet hebben gedaan. Ze ontwikkelden ieder voor zich vaardigheden om met de moeilijkheden die zij ervoeren om te gaan. Ze voelden zich agents in hun eigen lot en waren zich terdege bewust van hun eigen aandeel en het belang van een positieve houding, zoals in het *'au pair manual'* omschreven. Eén van de vaardigheden die ze aanleren tijdens hun verblijf in Nederland is het aangeven van grenzen. Hier zal ik hieronder verder op ingaan.

4.2 Het Au Pairschap

De meiden die ik spreek voeren maximaal 4 dagen per week werkzaamheden uit als au pair. Deze bestaan uit het zorgen voor de kinderen van het gastgezin en lichte huishoudelijke taken. In het weekend en één doordeweekse dag zijn ze vrij om te doen wat ze willen. Hieronder zal ik verder ingaan op de vervaging tussen werkzaamheden en vrije tijd en hoe dat hun betekenisgeving aan mobiliteit beïnvloedt.

³⁷ Chatgesprek via Facebook, 20 juli 2011

³⁸ Semi-gestructureerd interview met Erica, au pair in Nederland, 3 mei 2011

³⁹ Zie: Bijlage 2

⁴⁰ Ibid.

4.2.1 Grenzen aangeven

Wanneer ik Aletta ontmoet is zij erg duidelijk in haar mening dat grenzen tussen werkzaamheden en vrije tijd gemakkelijk vervagen, zoals ook blijkt uit eerder onderzoek (Cox & Narula 2003; Hess & Puckhaber 2004). Aletta is nu vijf maanden in Nederland als au pair en hoewel ze het erg naar haar zin heeft bij haar gastgezin, is ze van mening dat au pairs worden uitgebuit: *'Of course it happens. Because you're living with the family...You love them and they love you... When you live with the family it's hard to only work for thirty hours a week.'*⁴¹ Hierin komt de loyaliteit naar voren die de meiden voelen voor het gastgezin. Het quasi lidmaatschap van de familie zorgt ervoor dat gevoelens van loyaliteit worden versterkt, waardoor er volgens Cox en Narula meer kans is op uitbuiting en de mogelijkheid om zich te verzetten tegen deze uitbuiting steeds kleiner wordt (2003: 333, 334). Hess en Puckhaber stellen: *'Big sisters are the best domestic servants'* (2004: 65). Hierdoor lijkt het au pairschap dus niet te staan voor gelijkwaardigheid, zoals ik ook eerder al heb besproken, maar maakt het ze kwetsbaar voor uitbuiting.

Volgens mijn informanten is het eigen aandeel in de situatie waarin de meiden zich bevinden echter erg belangrijk. Dit wordt mij duidelijk wanneer ik Keya ontmoet in een bibliotheek in Den Haag. Keya komt uit Zuid-Afrika en is nu drie weken in Nederland als au pair. Als we de bibliotheek binnen lopen vertelt ze dat de vorige au pair van het gastgezin, Chiora, hier aan het studeren is en we zoeken haar op, zodat we met z'n drieën een kopje koffie kunnen drinken in de coffeecorner van de bibliotheek. Wanneer we ons gesetteld hebben aan een tafeltje met een grote beker cappuccino begint Chiora te vertellen over haar jaar in Nederland: *'It was horrible! I cried the whole year...I had to work seventy hours a week and the hostmom was a real bitch!'* Chiora komt uit Georgie en is au pair geworden in Nederland, omdat ze weg wilde uit de onveilige situatie waarin ze in haar thuisland zat. Maar in Nederland voelt ze zich uitgebuit en beperkt in haar mobiliteit. Wanneer ik haar vraag of ze weleens heeft gezegd tegen haar gastmoeder dat ze maar dertig uur mag werken, zegt ze dat ze dat nooit heeft gedaan en ook tegen het bemiddelingsbureau waar ze geregistreerd staat heeft ze nooit gezegd dat ze zich uitgebuit voelt. Keya vertelt dat ze hier anders mee om is gegaan: *'When they asked me to watch the baby on Saturday, I told them I would do it but that I wasn't allowed to work in the weekends. So after this one time I wouldn't do it again. She was fine with it.'* Hiermee bevestigt Keya dat au pairs, door de vervaging van grenzen tussen werkzaamheden en vrije tijd, steeds weer hun grenzen moeten aangeven (Hess &

⁴¹ Semi-gestructureerd interview met Aletta, au pair in Nederland, 28 april 2011

Puckhaber 2004: 73). Dit is een belangrijke vaardigheid waarover ze moeten beschikken of die ze moeten aanleren om niet beperkt te worden in hun mobiliteit.

In gesprekken met mijn informanten komt naar voren dat ze vinden dat ze goed hun grenzen aan kunnen geven. Ze schrijven hun mondigheid toe aan hun Zuid-Afrikaanse achtergrond, als iets wat in de Zuid-Afrikaanse cultuur zit. Zo vertelt Erica dat ze veel verschil ziet tussen au pairs uit verschillende landen.⁴² Ze denkt dat Zuid-Afrikaanse au pairs mondiger zijn dan bijvoorbeeld au pairs uit de Filippijnen, waardoor ze beter voor zichzelf op kunnen komen en hun grenzen beter kunnen stellen.

Hoewel de au pairs die ik spreek van mening zijn dat culturele verschillen van invloed zijn op de mondigheid van au pairs, blijkt dat ook bemiddelingsbureaus hier een grote rol in spelen. Zoals ik in vorig hoofdstuk heb vermeld horen au pairs uit Zuid-Afrika via hun bemiddelingsbureau dat ze hun grenzen moeten aangeven al voordat ze vertrekken. En in Nederland voelen ze zich gesterkt door de nationale regelgeving zoals opgesteld in de au pair overeenkomst en door de bescherming vanuit de bureaus om dit ook te doen. Door de informatie en handvatten die de bemiddelingsbureaus als intermediaire structuur voor vertrek al aanreiken voelen au pairs uit Zuid-Afrika zich gesterkt om hun grenzen aan te geven, waardoor ze agency in hun mobiliteit ervaren.

4.2.2 Verschillende opvattingen van het au pairschap

De betekenis die au pairs geven aan ervaringen van mobiliteit zijn erg verschillend. Sommige meiden, zoals Aletta, voelen zich ingeperkt in hun mobiliteit als ze meer dan dertig uur per week werkzaamheden verrichten als au pair. Andere meiden⁴³ vinden het helemaal niet erg om meer dan dertig uur per week werkzaamheden te verrichten, omdat ze het erg leuk vinden om voor de kinderen van het gastgezin te zorgen.

De verschillende betekenissen die de au pairs geven aan ervaringen van mobiliteit ontstaan doordat er verschillende opvattingen bestaan over de rol van een au pair binnen een gastgezin (Sollund 2010). Ragnhild Sollund schrijft bijvoorbeeld dat de motieven van een gastgezin vaak niet overeen komen met de regels van het au pairschap als culturele uitwisseling (Sollund 2010: 144). Cox schrijft zelfs dat de ouders van gastgezinnen vaak weinig interesse hebben in het aspect van culturele uitwisseling of ze nemen het niet serieus, ze zien de au pairs als een dienstmeisje (2007: 294). De gastouders behandelen de au pairs niet als gelijke en ze houden zich niet aan de regels zoals opgesteld in de au pair

⁴² Semi-gestructureerd interview met Erica, au pair in Nederland, 3 mei 2011

⁴³ Informeel gesprek met Wanda, au pair in Nederland, 22 april 2011

overeenkomst. Maar omdat er niet genoeg controle is op de regels worden de gastouders hier maar zelden mee geconfronteerd (ibid.). Door de verschillende opvattingen, het au pairschap als culturele uitwisseling of de au pair als dienstmeisje, kan worden verklaard waarom sommige au pairs zichzelf zien als een onderdeel van de familie, en anderen zichzelf zien als werknemers die worden uitgebuit (Sollund 2010: 144).

Dat er verschillende opvattingen bestaan over het au pairschap wordt mij duidelijk wanneer ik een dag meeloop met Wanda. Wanda is nu negen maanden als au pair in Nederland en woont bij haar gastgezin in Houten. Ik raak in gesprek met Nicoline, de gastmoeder van Wanda, als we 's middags in de tuin zitten en kijken hoe Erik van één jaar, de jongste van haar drie kinderen, probeert op het trapje van de glijbaan te klimmen. Nicoline vertelt me dat er veel mensen zijn die au pairs zien als een dienstmeisje. Soms zijn mensen in haar omgeving dan ook verbaasd als ze niet alle huishoudelijke taken aan Wanda overlaat: *'Ze vragen dan: 'Waarom laat je dat niet doen door de au pair?'* Maar ze begrijpen niet dat dat niet is wat het au pairschap inhoudt. Ze is niet mijn slaafje...Het is een culturele uitwisseling.⁴⁴ Wanda vertelt me later die dag dat Nicoline goed op de hoogte is van de bedoeling van het au pairschap, omdat zij zelf au pair is geweest toen ze jong was.⁴⁵ Dit blijkt ook uit mijn observaties van die dag. Als beide ouders 's ochtends aan het werk zijn, is Wanda verantwoordelijk voor de drie kinderen. Ze brengt de oudste naar school, geeft de jongste twee kinderen een tussendoortje en vermaakt ze en verschoont hun luiers. Vervolgens haalt ze de oudste om twaalf uur weer op van school. Maar wanneer Nicoline 's middags weer thuis komt van haar werk neemt Wanda een ondersteunende rol aan. Ze helpt Nicoline met wat gedaan moet worden, zoals boodschappen doen, tafeldekken en op de kinderen letten.⁴⁶ Dit is precies hoe een au pair wordt gedefinieerd in au pair overeenkomst. Als iemand die een helpende hand biedt binnen het gastgezin.

4.2.3 Member of the family: de realiteit

Hoewel zowel Wanda als Nicoline niet bijhouden hoeveel uur Wanda besteedt aan haar werkzaamheden als au pair, voelt Wanda zich niet beperkt in haar mobiliteit. Ze is immers graag bij de familie en daar onderdeel van. Dit komt overeen met de verwachtingen die mijn informanten hebben van het lidmaatschap van de familie zoals ik heb omschreven in het vorige hoofdstuk. Wanneer we 's avonds na het eten in de keuken staan en Wanda de vieze

⁴⁴ Informeel gesprek met Nicoline, gastmoeder van Wanda, 10 mei 2011

⁴⁵ Informeel gesprek met Wanda, au pair in Nederland, 10 mei 2011

⁴⁶ Observatie, 10 mei 2011

borden in de vaatwasser plaatst, vertelt ze me dat ze graag onderdeel van de familie wilde zijn: *'Otherwise I was afraid I might feel alone.'* Ze moest immers haar eigen familie achterlaten in Zuid-Afrika. De vaatwasser zit vol en Wanda trekt een keukenkastje open om een zeepebletje uit een doosje te pakken die ze vervolgens in de vaatwasser gooit. Dan doet ze hem dicht en drukt op een knop om het wasprogramma te beginnen. Ze veegt haar handen af aan haar broek als ze verder vertelt dat ze zich gelukkig echt een onderdeel voelt van de familie bij haar gastgezin. Zo mocht ze mee op een familiedag en zelfs op het familieportret mocht zij niet ontbreken. Ik loop achter Wanda aan de woonkamer in terwijl ze doorgaat met haar verhaal. Ze vertelt dat ze op zondag altijd mee gaat naar de kerk. Daar heeft ze nu haar eigen vrienden gemaakt. Haar ogen glimmen van enthousiasme wanneer ze zegt dat ze op een dag niet meer bij haar gastouders ging zitten in de kerk, maar bij haar vrienden: *'Later that day Nicoline told me Walter said to her: 'Where is Wanda?...Oh...Look at that... Our child is growing up.'* Net als Wanda spreek ik veel meiden die zich werkelijk een lid van de familie voelen.

Maar ook ontmoet ik meiden die geen onderdeel van de familie willen zijn. Zo is Aletta blij dat ze geen onderdeel van de familie hoeft te zijn waar ze au pair is.⁴⁷ Omdat ze al de 6^e au pair is bij het gastgezin, snappen haar gastouders dat au pairs ruimte en tijd voor zichzelf nodig hebben. Aletta kan zich niet voorstellen dat het leuk is om *'the big sister'* van de familie te zijn, zoals dat vaak wordt gepropageerd door bemiddelingsbureaus (Hess & Puckhaber 2004). *'What if after a year you're the big sister and you get too attached to the children? How hard will it be to leave them?'*⁴⁸ Aletta is zich er van bewust dat een diepe hechting aan het gastgezin ervoor kan zorgen dat het erg moeilijk zal zijn om ze na een jaar te verlaten. Ze houdt bewust afstand om zichzelf dat leed te besparen. Door die afstand te bewaren ervaart Aletta agency in haar mobiliteit.

Ook zijn er meiden die zich de ene dag meer onderdeel voelen van de familie voelen dan de andere dag. Erica vertelt bijvoorbeeld: *'One day you're part of the family, and the next day you're just the au pair.'*⁴⁹ Ze ervaart een afstand tussen haar en de ouders van het gastgezin waar ze woont. Sollund schrijft dat dit ervoor kan zorgen dat een au pair steeds weer wil bewijzen dat ze verdient een onderdeel van de familie te zijn. Hij stelt: *'This mechanism may partly explain au pairs' eagerness to work and even to extend duties imposed on them'* (Sollund 2010: 155). Erica lijkt de afstand tussen haar en haar gastouders echter te

⁴⁷ Semi-gestructureerd interview met Aletta, au pair in Nederland, 28 april 2011

⁴⁸ Semi-gestructureerd interview met Aletta, au pair in Nederland, 28 april 2011

⁴⁹ Semi-gestructureerd interview met Erica, au pair in Nederland, 3 mei 2011

relativeren: *'Sure I know it can be different...sometimes you hear girls...they tell you they really feel like a part of the family. But I'm fine with it...I'm leaving in a month anyway.'* Ze focust zich meer op de vriendschappen die zijn ontstaan met andere au pairs en de leuke dingen die ze nog wil doen in Nederland in de tijd die haar nog rest. Op de vriendschappen die ontstaan met andere au pairs zal ik terugkomen in de paragraaf die nu volgt.

4.3 Vrije tijd

Niet alleen besteden de au pairs uit Zuid-Afrika tijd met het gastgezin waar zij bij inwonen, ook hebben ze in hun vrije tijd de mogelijkheid te gaan en te staan waar ze willen. In deze paragraaf beschrijf ik hoe mijn informanten hun vrije tijd besteden. Zoals ik eerder al vermeldde voeren de meeste meiden die ik heb ontmoet niet meer dan dertig uur per week werkzaamheden uit als au pair. Ze zijn één doordeweekse dag en in het weekend vrij om uit te gaan, korte toeristische tripjes te maken en tijd te besteden met vriendinnen.

4.3.1 *United community*

Uit gesprekken die ik voer met mijn informanten blijkt dat veel au pairs uit Zuid-Afrika veel met elkaar optrekken in hun vrije tijd. Zo zijn *'De Jaargang'* in Naarden en *'Candella'* in Amsterdam plekken waar au pairs uit Zuid-Afrika in het weekend naartoe gaan om elkaar te ontmoeten. En ook worden er informele bijeenkomsten georganiseerd vanuit bemiddelingsbureaus, waar au pairs bij elkaar komen. De au pairs uit Zuid-Afrika vormen een hechte gemeenschap, een *'united community'* zoals Professor Nyamnjoh het omschrijft, en vinden veel steun bij elkaar. In hun vrije tijd doen de au pairs uit Zuid-Afrika dan ook veel dingen samen zoals winkelen, uitgaan en ook maken ze korte tripjes met elkaar.

Na aankomst in Nederland zoeken de au pairs uit Zuid-Afrika al snel telefonisch of via Facebook contact met elkaar. Ze komen aan gegevens van elkaar via hun eigen sociale netwerk of ze krijgen een lijst met contactgegevens via hun bemiddelingsbureau. Ook worden er vaak voor vertrek door medewerkster van bemiddelingsbureaus vriendschapverzoeken via Facebook toegestuurd om in contact te komen met andere au pairs. Zo geeft Lianne aan dat ze wel 200 vrienden op Facebook heeft die nu au pair zijn in Nederland of dat al zijn geweest.⁵⁰

Wanneer ik Emily ontmoet vertelt ze dat ze een drempel over moest om contact met mensen te zoeken die ze niet kende. Maar gelukkig wist ze al van te voren dat die meiden in

⁵⁰ Semi-gestructureerd interview met Lianne, au pair in Nederland, 11 mei 2011

hetzelfde schuitje zaten als zij: *'So that made things a lot easier.'*⁵¹ Ook Melany weet nog goed hoe de eerste weken voor haar waren: *'The first two weeks were really hard [...] I didn't know anybody. I really felt alone...But I think...If you're gonna get lost, get lost together.'*⁵² Omdat ze in dezelfde situatie heeft gezeten als au pairs die net in Nederland zijn, wil ze nu maar al te graag helpen of afspreken als iemand daarom vraagt.

Veel meiden ervaren ondersteuning van het netwerk van au pairs in hun omgeving. Wanda vertelt me: *'You're gonna need all the friends you can get.'*⁵³ Want door in contact te komen met elkaar voelen de au pairs zich al snel minder alleen. Zo vertelt Aletta me dat ze het fijn vindt om met meiden om te gaan die in dezelfde situatie zitten als zij.⁵⁴ Zoals ook uit eerder onderzoek blijkt, spreken de au pairs regelmatig met elkaar af en wisselen ze ervaringen en adviezen met elkaar uit als dat nodig is (Hess & Puckhaber 2004: 75; Schultes 2010: 91, 92). Aletta vertelt dat door dat deze meiden ook au pair zijn en dezelfde culturele achtergrond hebben, ze niet alles hoeft uit te leggen en zich toch begrepen voelt. Hierdoor ontwikkelen veel au pairs uit Zuid-Afrika een hechte band met elkaar tijdens hun jaar in Nederland.

Ook Wanda vertelt me dat ze veel andere au pairs uit Zuid-Afrika heeft ontmoet in Nederland waarmee ze praat over hun ervaringen binnen het au pairschap en deze ervaringen vergelijken met elkaar.⁵⁵ Maar volgens Wanda kunnen de verschillende situaties waarin de meiden zitten vaak niet simpelweg met elkaar vergeleken worden. Zo gaan andere meiden bijvoorbeeld naar concerten of avondjes uit. En daarbij krijgen sommige meiden extra zakgeld voor extra taken die ze uitvoeren. Bij Wanda is dit niet het geval. Ze treurt hier echter niet om, want zij heeft andere dingen waar ze blij mee is. Zij mag bijvoorbeeld mee op vakantie met het gastgezin. Afgelopen winter is ze al mee geweest op wintersport naar de Franse Alpen en in juli zal ze meegaan op vakantie naar Italië. Natuurlijk zal ze hier ook een helpende hand uitsteken als au pair, maar als onderdeel van het gezin zal ze ook kunnen genieten van de vakantie. Zoals Wanda laat zien zijn de ervaringen van mobiliteit verschillend. De één ervaart mobiliteit in het uitgaan en in het gaan naar concerten, de ander ervaart mobiliteit door met het gastgezin op vakantie te gaan.

⁵¹ Semi-gestructureerd interview met Emily, au pair in Nederland, 4 mei 2011

⁵² Semi-gestructureerd interview met Melany, au pair in Nederland, 12 mei 2011

⁵³ Semi-gestructureerd interview met Wanda, au pair in Nederland, 12 januari 2011

⁵⁴ Semi-gestructureerd interview met Aletta, au pair in Nederland, 28 april 2011

⁵⁵ Informeel gesprek met Wanda, au pair in Nederland, 22 april 2011

4.3.2 *Being a tourist*

Waar sommige au pairs met hun gastgezin meegaan op vakantie, kiezen andere au pairs ervoor om zonder het gastgezin op vakantie te gaan in hun vrije tijd. Er worden vanuit bemiddelingsbureaus geregeld tripjes geregeld naar Berlijn en Parijs. Dit zijn populaire tripjes onder de au pairs die ik ontmoet.

Maar ook plannen de meiden zelf hun vakanties. Soms gaan ze alleen, maar vaak gaan ze samen met andere au pairs. Ze maken de reizen die ze verwacht hadden te maken en ontdekken zo naast Nederland ook andere landen in Europa. Volgens de au pairs is het fijn dat de landen in Europa klein zijn, waardoor in korte tijd verschillende landen gemakkelijk kunnen worden bereisd. Op Facebook zie ik dan ook geregeld foto's voorbij komen van au pairs die zich met de Eiffeltoren in Parijs, het Colosseum in Rome of de Sagrada Familia in Barcelona op de achtergrond in allerlei ingewikkelde poses manoeuvreren. Ze voelen zich, zoals Bauman (2010) de *tourist* omschrijft, een agent in hun mobiliteit, in staat om te gaan waar ze willen.

Uit dit hoofdstuk blijkt dat de au pairs uit Zuid-Afrika agency inzetten om zich de *tourist* te voelen die Bauman omschrijft (2010: 92). Dit betekent niet dat ze geen moeilijkheden ervaren, maar ze slaan zich door de moeilijkheden heen. De au pairs zijn zich hierin erg bewust van hun eigen aandeel. Waar grenzen snel vervagen tussen werkzaamheden als au pair en vrije tijd doordat ze bij het gastgezin inwonen als een quasi-lid van de familie, stellen de meeste meiden duidelijk hun grenzen, zoals ze dat van te voren al hebben gehoord van het bemiddelingsbureau. De nationale regelgeving, zoals omschreven in de au pair overeenkomst, maakt dat ze hier sterk in staan. Door hun grenzen aan te geven ervaren ze geen inperking in hun mobiliteit, maar voelen ze zich in hun vrije tijd vrij om te gaan waar ze willen. Ze spreken dan veel af met andere au pairs uit Zuid-Afrika, waar ze een hechte band mee hebben opgebouwd en maken reizen door Europa als een ware *tourist*, zoals ze dat van te voren ook hadden verwacht.

Wanneer het jaar in Nederland er bijna op zit komen de meiden steeds meer in een tweestrijd. Aan de ene kant verlangen ze ernaar om weer naar huis te gaan. Aan de andere kant vinden ze het moeilijk hun gastgezin achter te laten. Hoe ze dit ervaren zal aan bod komen in het volgende hoofdstuk.

Flying back home

In dit hoofdstuk komt de eindfase van het au pairschap in Nederland en de terugkomst van de jonge vrouwen uit Zuid-Afrika in hun thuisland aan de orde. Vanuit het persoonlijk perspectief van mijn informanten geef ik weer hoe zij deze omslag ervaren. Door de remigratie van de au pairs naar hun thuisland te beschrijven, geef ik een compleet beeld van hoe de meiden het au pairschap ervaren. Daarbij geef ik door de remigratie te beschrijven ook weer wat voor invloed de ervaring van het au pairschap heeft op hun aanpassing in Zuid-Afrika en op hun toekomstplannen. Hierin focus ik mij vanuit een subjectbenadering op hoe zij agency in hun mobiliteit ervaren, waarin ik terug kom op de theorie van Bauman over *tourists* en *vagabonds* (2010). Ik zal echter niet voorbij gaan aan de macrostructurele en intermediaire processen waarvan zij afhankelijk zijn (Parreñas 2001).

5.1 Eindfase in Nederland

Hieronder beschrijf ik de eindfase van de jonge vrouwen uit Zuid-Afrika als au pair in Nederland. Ik beschrijf hierin het verlangen dat zij enerzijds hebben om weer naar Zuid-Afrika te gaan en anderzijds beschrijf ik het moeilijke afscheid van het gastgezin. Hoewel de meeste meiden die ik heb gesproken na een jaar weer terugkeren naar Zuid-Afrika zijn er ook meiden die hun verblijf in Nederland verlengen. Hier zal ik nu eerst verder op ingaan.

5.1.1 Mogelijkheid tot verlenging

Hoewel veel van mijn informanten na hun jaar als au pair in Nederland weer terugkeren naar Zuid-Afrika, zijn er ook meiden die langer dan deze termijn in Nederland willen blijven. De mogelijkheid om dit te doen wordt door de regels en restricties die Nederland oplegt aan tijdelijke migranten, zoals au pairs, bemoeilijkt. Williams en Balaz schrijven hierover: *'In a sense, globalization has enhanced nor diminished the significance of the national state, as a site of regulation. The positions of migrant women are dependent [...] on the specific regulatory framework for entering a country'* (2004: 1817). Zo is de Machtiging tot

Voorlopig Verblijf – het au pair visum – maximaal één jaar geldig en dienen de au pairs binnen die tijd weer terug te gaan naar Zuid-Afrika.

Maar in gesprekken met mijn informanten komt naar voren dat niet iedere au pair zich aan deze regels wil houden. Keya en Wanda vertellen mij onafhankelijk van elkaar dat ze een Zuid-Afrikaanse vriendin hebben die au pair is in Nederland en van plan is om samen met een vriendin in Nederland te blijven, ook als de Machtiging tot Voorlopig Verblijf afloopt.⁵⁶⁵⁷ Wanda vertelt dat de meiden van plan zijn hun gastgezinnen te misleiden door ze te laten denken dat ze op Schiphol op het vliegtuig naar Zuid-Afrika zullen stappen. In werkelijkheid zullen ze echter niet op het vliegtuig stappen, maar op Schiphol blijven. De meiden hebben allebei een vriendje in Nederland waar ze vervolgens bij denken te kunnen verblijven. *‘It’s a stupid idea! And illegal!’* Zegt Wanda, zichtbaar verontwaardigd als ze er over begint, *‘What if they break up? Where are they gonna go?’* Zoals Wanda al aangeeft willen deze au pairs op een illegale manier in Nederland blijven. De au pairs die ik heb gesproken vonden echter een andere, legale manier om hun verblijf in Nederland te verlengen.

Om in Nederland te kunnen blijven zijn de meiden, na het verloop van de Machtiging tot Voorlopig Verblijf, afhankelijk van het krijgen van een andere verblijfsvergunning. Aletta⁵⁸ vertelt me dat het voor haar geen probleem zal zijn om een permanente verblijfsvergunning te krijgen, omdat ze binnenkort gaat trouwen met haar Nederlandse verloofde. *‘I just have to do everything they ask me to,’* en dan is het volgens haar snel geregeld. Voor Jacoline⁵⁹ geldt dat ze al een Nederlands paspoort heeft. Deze heeft ze een paar maanden geleden ontvangen, omdat haar vader van Nederlandse afkomst is. Dit paspoort stelt haar in staat om in Nederland te blijven en te gaan studeren.

Ook kunnen au pairs hun verblijf in Nederland verlengen door middel van een studentervisum. Wanneer ik Mandy, die een half jaar geleden is terug gekomen naar Zuid-Afrika na een jaar au pair te zijn geweest in Nederland, ontmoet in Stellenbosch vertelt ze me dat haar gastouders haar op deze manier de mogelijkheid aanboden om langer in Nederland te blijven:

The family asked me to stay there with them and study there ‘onderwijs’. I would than go to study in Utrecht. I think I got a bit nervous because, well, everything was too overwhelming and I was like, for the next five years... And thought it was way to long

⁵⁶ Informeel gesprek met Wanda, au pair in Nederland, 22 april 2011

⁵⁷ Semi-gestructureerd interview met Keya, au pair in Nederland, 2 mei 2011

⁵⁸ Semi-gestructureerd interview met Aletta, au pair in Nederland, 28 april 2011

⁵⁹ Informeel gesprek met Jacoline, au pair geweest in Nederland, 6 mei 2011

*and far away from home. So I just decided to come home. My dad was quite upset, he wanted me to stay, 'cause if I do stay I get a 'burgerschap', I can stay in Holland for the rest of my life. Sometimes, some days I feel like I should have done it. But you know, maybe there's a reason I didn't stay.*⁶⁰

Mandy heeft ervoor gekozen om niet in Nederland te blijven, maar om terug te gaan naar Zuid-Afrika. Uit dit verhaal en dat van Aletta en Jacoline blijkt echter wel dat de au pairs in hun mogelijkheid om hun verblijf in Nederland te verlengen afhankelijk zijn van macrostructurele en intermediaire processen waarin zij bewegen, zoals de regelgeving in Nederland, vriendjes, afkomst van familie of van het gastgezin waar ze bij verblijven.

5.1.2 Het afscheid

Is So OPGEWONDE om huis toe te gaan... al is dit eers oor paar weke!!! :)

*Raak nou opgewonde mense!!! kan nie wag vir dai dag nie ♥*⁶¹

Net als Mandy, keren de meeste meiden die ik heb ontmoet na hun jaar als au pair in Nederland weer terug naar Zuid-Afrika. Zoals ik al in hoofdstuk 3 heb aangegeven zien de meeste meiden die ik heb gesproken het au pairschap immers als een tijdelijke ervaring, als een: *'specific lifecycle-stage experience – a rit of passage or an extended form of cultural tourism – and is intended to be short term'* (Williams & Balaz 2004: 1818). Ze keren terug naar Zuid-Afrika om daar hun leven weer op te pakken, zoals ze dat van te voren ook hadden verwacht.

Als het einde van hun tijd in Nederland in zicht komt, komen bij veel au pairs echter tegenstrijdige gevoelens naar boven. Ze geven, net als Lianne, aan dat ze ernaar verlangen om weer terug te gaan naar Zuid-Afrika. Op Facebook zie ik regelmatig *posts* verschijnen die aanduiden hoe lang de au pairs nog te gaan hebben in Nederland. En Erica vertelt me dat naarmate de tijd vordert de gastvader van het gezin waar ze bij inwoont steeds veeleisender wordt: *'I'm really looking forward to go back to South Africa. My time here has been really nice, but my hostdad is becoming more and more demanding....It's just in the little things, you know.'*⁶² Wanneer het jaar in Nederland er bijna op zit en het moment steeds dichterbij

⁶⁰ Semi-gestructureerd interview met Mandy, au pair geweest in Nederland, 17 maart 2011

⁶¹ Statusupdate op Facebook van Lianne, au pair in Nederland, 14 mei 2011

⁶² Semi-gestructureerd interview met Erica, au pair in Nederland, 3 mei 2011

komt dat ze Nederland gaan verlaten, zien de au pairs er naar uit om hun familie en vrienden weer te zien.

Maar naast het verlangen van de au pairs om hun familie en vrienden in Zuid-Afrika weer te zien, bekruipt hen ook het nare gevoel dat ze afscheid moeten nemen van het gastgezin waar ze bij verblijven. Voornamelijk met de kinderen hebben ze in het jaar in Nederland een hechte band opgebouwd. Wanda geeft dan ook aan, met nog een paar weken te gaan in Nederland: *'In the beginning I was counting the days to go back home. But now I think it's not gonna be easy to leave them.'*⁶³ Chalondra, die au pair is geweest in Nederland en inmiddels al weer een jaar terug is in Zuid-Afrika, bevestigt wat Wanda me heeft vertelt. Ze had erg veel moeite afscheid te nemen van 'haar' kinderen:

*Every time I told Bas I was leaving, he broke down in tears [...] And the night before I left I told him 'I'm not gonna bring you to school tomorrow' and I put Bas in his bed, you know, and we cried together...After an hour or so, when I thought he was sleeping, I went to my own room. But I heard a knock on the door...and it was Bas. He asked me if I could bring him to school one more time. So we cried together in my bed. And then Sophia came in the room, also crying because I was leaving and so we lay there, the three of us...crying in my bed.'*⁶⁴

Net als in bovenstaand verhaal van Chalondra naar voren komt, vertellen veel meiden die au pair zijn geweest in Nederland dat het afscheid van het gastgezin zwaar voor hen was. Zo vertelt Alieke me dat de familie met haar mee ging naar Schiphol om afscheid te nemen: *'Everybody just starting crying...well...I started...It was really emotional...and then Victor started to cry with me...And then, when I was looking up, I saw my hostmom crying and even my hostdad...and one of the children...It was horrible!'*⁶⁵ Het verdriet dat de meiden ervaren door afscheid te moeten nemen van het gastgezin wordt echter al snel gecompenseerd door de gedachte dat ze hun familie en vrienden in Zuid-Afrika snel weer zullen zien.

Uit bovenstaande blijkt dat de au pairs uit Zuid-Afrika in hun mobiliteit gebonden zijn aan de regelgeving in Nederland omtrent het au pairschap. De Machtiging tot Voorlopig Verblijf staat de meiden niet toe om langer dan een jaar in Nederland te verblijven. Hoewel er meiden zijn die macrostructurele en intermediaire processen naar hun hand zetten om hun

⁶³ Informeel gesprek met Wanda, au pair in Nederland, 3 juli 2011

⁶⁴ Semi-gestructureerd interview met Chalondra, au pair geweest in Nederland, 3 maart 2011

⁶⁵ Semi-gestructureerd interview met Alieke, au pair geweest in Nederland, 11 maart 2011

verblijf in Nederland te verlengen, keren de meeste meiden na een jaar weer terug naar Zuid-Afrika om daar hun leven weer op te pakken, zoals ze dat van te voren hadden gepland.

5.2 Weer terug in Zuid-Afrika

Hieronder zal ik ingaan op de terugkomst van de jonge vrouwen in Zuid-Afrika nadat ze een jaar in Nederland zijn geweest. Samen met hen kijk ik terug op hun jaar als au pair. Hoe ze hun jaar in Nederland hebben ervaren heeft veel invloed op hoe ze naar het leven in Zuid-Afrika kijken als ze weer terugkomen. Ik ga hierbij verder in op de moeilijkheden die mijn informanten hierbij ervaren en hoe ze hiermee omgaan.

5.2.1 *Het au pairschap: An experience of a lifetime!*

Zoals Williams en Balaz al schrijven leiden de ervaringen van meiden die au pair zijn geweest tot positieve conclusies (2004: 1831). Dit komt ook naar voren tijdens een interview met Ada, die ik ontmoet in Kaapstad, Zuid-Afrika.⁶⁶ Ada is net twee weken terug uit Nederland, waar ze een jaar au pair is geweest bij een Nederlands gastgezin. *'It's an experience of a lifetime!'* zegt ze enthousiast als ik haar vraag hoe ze het au pairschap in Nederland heeft ervaren. Ze vertelt dat ze tijdens haar jaar in Nederland vaardigheden heeft ontwikkeld zoals verantwoordelijkheidsgevoel en zelfvertrouwen.

Net als Ada, vertellen veel meiden die ik spreek over het au pairschap over de vaardigheden die ze hebben ontwikkeld tijdens hun jaar in Nederland. Williams en Balaz schrijven hierover: *'[T]hey were able to commodify particular competences [...like] greater self-confidence and a range of social and interpersonal skills'* (2004: 1825). Zo hoor ik vaak tijdens gesprekken dat de meiden verantwoordelijkheidsgevoel en zelfvertrouwen hebben ontwikkeld, zoals ook bij Ada het geval is. Maar ook onafhankelijkheid, meer geduld en meer ruimdenkend worden veel genoemd. Daarbij hebben veel meiden geleerd hun grenzen aan te geven én, zoals ook blijkt uit eerder onderzoek van Williams en Balaz (2004), hebben ze leren omgaan met moeilijke situaties. De meiden laten weten dat ze door het ontwikkelen van deze vaardigheden vinden dat ze meer volwassen zijn geworden. Dit alles leidt ertoe dat de meiden positief terugkijken op het au pairschap in Nederland.

⁶⁶ Semi-gestructureerd interview met Ada, au pair geweest in Nederland, 1 maart 2011

5.2.2 Terugverlangen naar Nederland

Net als dat de meiden moeilijkheden ondervonden in de beginperiode als au pair in Nederland, moeten ze ook weer wennen aan het leven in Zuid-Afrika als ze weer terugkomen. Dit wordt mij duidelijk als ik Mandy ontmoet in Stellenbosch, even buiten Kaapstad. Mandy is nu een half jaar terug uit Nederland, waar ze een jaar au pair is geweest en denkt nog vaak terug aan haar tijd in Nederland. We zoeken een plekje op het terras van een kroeg en al snel begint Mandy te vertellen hoe het voor haar was om weer terug te komen in Zuid-Afrika:

To be honest I was a bit...I wouldn't say I was estranged when I came back, but for a month when I came back I cried all the time...it was nice for a month to see everybody again, but after that it was shit. I can't explain it with a better word. I cried all the time. I just wasn't the same person I used to be, because I was so sad off leaving. And my friends said: '[Mandy], you're gonna have to do something. This is getting bad now.' And I just wanted to go back and I was angry...Some days, it's still hard.⁶⁷

Omdat de meiden die ik spreek het au pairschap in Nederland, net als Mandy, als positief hebben ervaren, verlangen ze vaak terug naar de periode dat ze in Nederland waren. Daarbij komt vaak het besef dat ze zelf in het jaar als au pair erg zijn veranderd door de vaardigheden die ze hebben ontwikkeld. In Zuid-Afrika is echter alles hetzelfde gebleven en hun vrienden en familie zijn niet met hun mee veranderd. Veel meiden die ik heb gesproken vinden het lastig om hiermee om te gaan.

Ook moeten de meiden wennen aan de mate waarin ze zich kunnen bewegen in Zuid-Afrika. In het jaar in Nederland waren ze gewend zich te bewegen op de fiets, met de trein of lopend. Maar vanuit verhalen van mijn informanten blijkt dat dit in Zuid-Afrika niet altijd mogelijk is. Als ik Agnes ontmoet is ze twee maanden terug uit Nederland, waar ze een jaar als au pair is geweest. Ze vertelt me dat ze zich in Zuid-Afrika, toen ze net terug was uit Nederland, niet wilde laten beperken in haar mobiliteit door de angst dat haar iets zou overkomen.⁶⁸ Daarom besloot ze op een dag om om elf uur 's avonds vanaf het centrale station in Kaapstad in haar eentje naar de wijk Greenpoint te lopen. De wandeling van het ene punt naar het andere punt zou ongeveer twintig minuten in beslag nemen. Maar toen ze daar liep; alleen, in het donker, en als jonge vrouw, dacht ze ineens: *'What am I doing?! This is*

⁶⁷ Semi-gestructureerd interview met Mandy, au pair geweest in Nederland, 17 maart 2011

⁶⁸ Semi-gestructureerd interview met Agnes, au pair geweest in Nederland, 29 maart 2011

SO dangerous!!' Daarom is ze snel naar een grote straat gerend om toch maar een taxi te pakken. Uit dit verhaal van Agnes blijkt dat de onveiligheid in Zuid-Afrika ervoor zorgt dat de meiden zich beperkt voelen in hun mobiliteit. Ook Mandy vertelt me hierover:

There was something in your country that I love and it was safety. I miss your transport. Your transport is all really good. I think...That's the thing about Holland. I never drove in a car. I drove on a bike. Or with the train...and that was...I loved it. I wish I could ride the bike again but it's just not safe. I'm worried about safety. Like I'm quite afraid, I wouldn't walk alone...at night or so. That's the thing I loved about Holland. Cause I was able to do that. We walked from Leidscheplein at three o'clock in the morning, to Amsterdam-Zuid...we would walk all the way...And that's far to walk.⁶⁹

Net als veel meiden die ik spreek, verlangt Mandy terug naar Nederland als ze denk aan de vrijheid die ze daar in haar mobiliteit ervoer.

Door de beperking in mobiliteit die mijn informanten ervaren in Zuid-Afrika, zouden de meiden vergeleken kunnen worden met de *vagabonds* waar Bauman over schrijft (2010: 92). Maar, zoals ze dat ook als *au pair* in Nederland hebben gedaan, passen ze zich aan aan hun omgeving en vinden manieren om mobiliteit te ervaren. Hierin zijn ze echter wel afhankelijk van hun omgeving, zoals hun ouders of oudere broer of zus die hun ergens naar toe kan brengen met de auto. Dit doen ze echter met een positieve houding. Mandy relateert de beperkingen in mobiliteit bijvoorbeeld door naar de positieve kanten van het leven in Zuid-Afrika te kijken: *'There is a lot of positive stuff as well, I mean, I love this place, that's why I came back. I will always come back home.'*⁷⁰ Zoals de *'empowered women'* waar Harzig over schrijft (2006) zetten de meiden agency in om met het oog op de toekomst te gaan waar ze willen. Op de toekomstplannen van de jonge vrouwen uit Zuid-Afrika die *au pair* zijn geweest in Nederland zal ik nu verder ingaan.

⁶⁹ Semi-gestructureerd interview met Mandy, *au pair* geweest in Nederland, 17 maart 2011

⁷⁰ Semi-gestructureerd interview met Mandy, *au pair* geweest in Nederland, 17 maart 2011

5.3 Toekomstplannen

Zoals ik al eerder heb vermeld keren de meeste meiden die au pair zijn in Nederland terug naar Zuid-Afrika om daar hun leven weer op de pakken. Zij zagen het au pairschap als een tijdelijke ervaring, bijvoorbeeld als een tussenjaar tussen middelbare school en verdere opleiding, zoals ik dat in hoofdstuk 3 heb omschreven. Veel meiden die ik spreek beginnen dan ook bij terugkomst in Zuid-Afrika aan hun studie of ze zetten hun begonnen studie voort. Andere meiden kiezen ervoor om te gaan werken. Bij de meiden waar ik mij hieronder op focus geldt dat er door het au pairschap een zaadje is geplant om hun horizon nog verder te verbreden.

5.3.1 Reizen als een tourist

Zoals ik al eerder heb aangegeven ervoeren mijn informanten tijdens hun jaar als au pair in Nederland agency in hun mobiliteit. Daardoor voelden zij zich vrij in de keuze om te bewegen waar ze heen wilden, zoals de *tourist* die Bauman omschrijft. Ook na terugkomst in Zuid-Afrika zijn veel meiden nog bezig met het verlangen zich te voelen zoals de *tourist*, ze zijn door de au pair ervaring immers verleid door: *'the true or imaginary pleasures of a sensations-gatherer's life'* (Bauman 2010: 92). Zo vertelt Lianne me bijvoorbeeld dat ze van plan is nog veel te gaan reizen in de nabije toekomst:

I think I'm too young; I still want to enjoy life. I can go study when I'm 30. I just wanna travel...just wanna see places. I would go anywhere in the world... While I'm still young. I think life is really just too short; you should do it while you still can. Even if it's not happening, it's still good to have a dream.⁷¹

Net als Lianne zijn er veel meiden die meer van de wereld willen zien. En bij sommige meiden wordt dit verlangen al snel werkelijkheid. Voor Agnes en Mandy geldt bijvoorbeeld dat ze deze zomer weer terug zullen vliegen naar Nederland om tijd door te brengen met hun oude gastgezin en vrienden die ze daar hebben gemaakt.

5.3.2 Nogmaals de keuze voor het au pairschap

Sommige meiden die ik heb gesproken, die au pair waren geweest in Nederland, kiezen ervoor om nogmaals au pair te worden. Dit komt ook in eerder onderzoek naar au pairs van

⁷¹ Semi-gestructureerd interview met Lianne, au pair in Nederland, 11 mei 2011

Hess en Puckhaber naar voren. (2004). Als de jonge vrouwen waar zij onderzoek naar deden negatieve ervaringen hadden met het gastgezin waar zij au pair waren geweest, weerhield dit hen niet van de keuze nog een keer au pair te worden vanwege de werkloosheid en verveling die jonge vrouwen in hun thuisland ervoeren (Hess & Puckhaber 2004: 76). In het geval van mijn informanten geldt echter dat zij nogmaals de keuze voor het au pairschap maken omdat de eerste ervaring als au pair hen doet verlangen naar meer, omdat het een positieve ervaring voor hen was. Zo is Ada al weer druk bezig regelingen te treffen om au pair te worden in België.⁷² Ze heeft zelfs al contact met een gastgezin. Ada vertelde me eerder al dat het au pairschap voor haar *'an experience of a lifetime'* was. Ze wil dit graag nog een keer ervaren en omdat ze nu 25 jaar is, is dit voor haar het laatste jaar dat ze het kan doen.⁷³ Ook Steffie, die nu een jaar terug is uit Nederland waar ze au pair is geweest, heeft ervoor gekozen nog een keer au pair te worden.⁷⁴ Ook voor haar geldt dat haar eerste ervaring als au pair zo positief was dat ze het nog een keer wilde doen en net als Ada gaat ook Steffie naar België om bij een gastgezin in te wonen.

Wel vertelt Steffie me dat haar verwachtingen van het komende jaar als au pair anders zijn dan de verwachtingen die ze had voordat ze de eerste keer au pair werd. *'Actually...for Holland...I didn't have any expectations...I didn't know anything about it.'* Maar van haar jaar als au pair in België heeft ze wel verwachtingen. Samen met haar moeder heeft ze op Internet gekeken naar het profiel van het gastgezin, waarop staat dat ze in een boerderij wonen in een klein plaatsje. Daarin lijkt het gastgezin erg op het gastgezin dat Steffie in Nederland had. Hoewel een medewerkster van het bemiddelingsbureau haar steeds weer vertelt dat de cultuur van België anders is dan die van Nederland, vertelt Steffie dat ze er moeite mee heeft haar ervaringen in Nederland niet te laten meespelen in haar verwachtingen. Ze denkt dat ze haar gastgezin in België voortdurend zal vergelijken met het gastgezin waar ze in Nederland bij woonde als au pair.

Steffie en Ada zijn in hun keuze om nog een keer au pair te worden wederom afhankelijk van intermediaire en macrostructurele processen, zoals de afhankelijkheid van nationale regelgeving omtrent au pairschap en de plaatsing door bemiddelingsbureaus. Beide meiden voelen zich echter geen slachtoffer van deze structuren, maar juist *'empowered women'* doordat het au pairschap hen in staat stelt om wederom de halve wereld over te

⁷² Semi-gestructureerd interview met Ada, au pair geweest in Nederland, 1 maart 2011

⁷³ Zoals eerder vermeld kunnen jonge vrouwen au pair worden wanneer ze tussen de 18 en 25 jaar oud zijn, zoals staat aangegeven in de au pair overeenkomst (zie: bijlage 1)

⁷⁴ Semi-gestructureerd interview met Steffie, au pair geweest in Nederland, 13 maart 2011

reizen, zoals de *tourist* die Bauman omschrijft (2010: 92), om zich vervolgens onder te dompelen in een andere cultuur.

In dit hoofdstuk is de eindfase van het au pairschap in Nederland en de terugkomst van de jonge vrouwen uit Zuid-Afrika in hun thuisland aan de orde gekomen. Hierin is naar voren gekomen dat de meiden in de mogelijkheid om hun verblijf in Nederland te verlengen afhankelijk zijn van macrostructurele en intermediaire processen. De meeste meiden keren echter terug naar Zuid-Afrika om daar hun leven weer op te pakken zoals ze dat van te voren hadden gepland. Bij terugkomst in Zuid-Afrika ervaren de meiden die ik heb gesproken beperking in hun mobiliteit, waardoor ze vergeleken zouden kunnen worden met de *vagabonds* waar Bauman over schrijft (2010: 92). Zeker in vergelijking met de vrijheid in mobiliteit die ze in Nederland hebben ervaren. Echter, door het verlangen een *tourist* te zijn zetten de meiden, net als de *'empowered women'* waar Harzig (2006) over schrijft, agency in om macrostructuren en intermediaire processen naar hun eigen voordeel te buigen voor de plannen die ze hebben voor de toekomst.

Conclusie

In deze scriptie heb ik inzicht gegeven in de ervaringen van jonge vrouwen uit Zuid-Afrika die au pair worden, zijn en/of zijn geweest in Nederland. Vanuit een subjectbenadering (Parreñas 2001) is naar voren gekomen wat voor betekenis deze jonge vrouwen geven aan ervaringen van agency betreffende hun mobiliteit in het gehele migratieproces dat zij ondergaan.

6.1 Terugblik

Eerder onderzoek naar vrouwelijke migranten die zich bewegen binnen de '*international transfer of caretaking*' (Parreñas 2001: 73) doet vermoeden dat de jonge vrouwen binnen mijn onderzoek slachtoffers zijn van corrupt kapitalisme in Westerse samenlevingen (Ehrenreich & Hochschild 2003). Vaak worden au pairs dan ook gezien als een kwetsbare groep vrouwen die zich bewegen binnen '*global care chains*' (Isaksen *et al.* 2008: 407). Daarbij lopen ze volgens wetenschappelijke literatuur een groot risico te worden uitgebuit door de gastgezinnen waar ze maximaal een jaar bij inwonen (Cox en Narula 2003; Cox 2007; Hess & Puckhaber 2004; Schultes 2010; Sollund 2010; Williams & Balaz 2004). Door het quasi lidmaatschap van de familie vervagen grenzen tussen werkzaamheden en vrije tijd immers snel en bestaat de kans dat ze ingeperkt worden in hun mobiliteit (Hess & Puckhaber 2004). Ook in recente mediaberichten komt de kwetsbaarheid van deze jonge vrouwen uitgebreid aan de orde (Algemeen Dagblad 23, mei 2011; Telegraaf, 23 mei 2011).

Au pairs worden in hun kwetsbaarheid vaak geschaard onder dezelfde categorie als huishoudelijk werksters. Uit mijn scriptie komt echter naar voren dat hoewel de werkzaamheden van au pairs en huishoudelijk werksters met elkaar overlappen, ze wel degelijk tot een andere categorie behoren, omdat ze onder andere verschillen in leeftijd, ervaring en in hun motivatie om te migreren.

Zo is in hoofdstuk 3 aan de orde gekomen dat de meiden die ik heb gesproken zich geen willoos slachtoffer voelen, voortgedreven door een onzichtbare entiteit, maar als de *tourist* die Bauman omschrijft (2010: 92). Ze willen immers de wereld over reizen, zich voegen in de '*international transfer of caretaking*' (Parreñas 2001: 73), omdat ze daar zelf

voor hebben gekozen. En door intermediaire structuren als au pair-bemiddelingsbureaus en mensen in hun sociale netwerk worden ze van te voren goed ingelicht over wat het au pairschap inhoudt en voorbereid op hun komst naar Nederland.

Toch betekenen de adequate voorbereidingen in Zuid-Afrika en de reële verwachtingen van het au pairschap niet dat mijn informanten in de beginfase van het au pairschap in Nederland geen moeilijkheden ondervinden, zoals dit in hoofdstuk 4 aan de orde is gesteld. De au pairs die ik heb gesproken zijn zich echter erg bewust van hun eigen aandeel in de situatie en het belang van een positieve houding om te leren om met deze moeilijkheden om te gaan. Door de nationale regelgeving omtrent au pairschap en de steun van het au pairbemiddelingsbureau en andere au pairs uit Zuid-Afrika ervaren ze agency om duidelijk hun grenzen te stellen wat betreft de scheiding tussen werkzaamheden en vrije tijd. Hierdoor ervaren de meiden geen beperking in hun mobiliteit, maar voelen ze zich in hun vrije tijd vrij om te gaan waar ze willen. Ze spreken in hun vrije tijd dan ook veel af met andere au pairs uit Zuid-Afrika, waar ze een hechte band mee hebben opgebouwd en maken reizen door Europa als een ware *tourist*, zoals ze dat van te voren ook hadden verwacht.

Hieruit blijkt dat de au pairs in Nederland agency ervaren in hun mobiliteit, maar daarbij wel afhankelijk zijn van macrostructurele in intermediaire processen. Dit is ook in hoofdstuk 5 aan de orde gekomen, waarin ik uit een heb gezet dat de meiden in de mogelijkheid om hun verblijf in Nederland te verlengen afhankelijk zijn het verkrijgen van een andere verblijfsvergunning dan de Machtiging tot Voorlopig Verblijf die na maximaal een jaar verloopt. De meeste meiden keren echter terug naar Zuid-Afrika om daar hun leven weer op te pakken zoals ze dat van te voren hadden gepland. Ze zien het au pairschap immers als een tijdelijke ervaring (William & Balaz 2003). Bij terugkomst in Zuid-Afrika ervaren de meiden die ik heb gesproken beperking in hun mobiliteit, waardoor ze vergeleken zouden kunnen worden met de *vagabonds* waar Bauman over schrijft (2010: 92). Zeker in vergelijking met de vrijheid in mobiliteit die ze in Nederland hebben ervaren. Echter, door het verlangen een *tourist* te zijn zetten de meiden, net als de '*empowered women*' waar Harzig (2006: 69) over schrijft, agency in om macrostructuren en intermediaire processen naar hun eigen voordeel te buigen voor de plannen die ze hebben voor de toekomst.

Mijn onderzoek naar de jonge vrouwen uit Zuid-Afrika heeft uitgewezen dat, zoals uit bovenstaande blijkt, ze zichzelf niet zien als slachtoffers die vast zitten in '*global care chains*' en ook niet als kwetsbare jonge vrouwen die zich laten uitbuiten door hun gastgezin in Nederland. Ze zien zichzelf dus niet zien als slachtoffers van structuren, beperkt in hun mobiliteit, maar als agents die gebruik maken van macrostructurele en intermediaire

processen om als een *tourist* (Bauman 2010) de hele wereld over te reizen en zich onder te dompelen in een andere cultuur.

6.2 Nader onderzoek

Hoewel ik een zo volledig mogelijk beeld heb willen schetsen van hoe jonge vrouwen uit Zuid-Afrika het au pairschap in Nederland ervaren, zijn er ook thema's tijdens mijn onderzoek naar voren gekomen die ik niet heb uitgewerkt in deze scriptie. Nader onderzoek naar onderstaande thema's zouden mijns inziens een interessante toevoeging zijn aan wetenschappelijke kennis over het au pairschap.

Zo heb ik mij in mijn onderzoek alleen gefocust op jonge vrouwen die door middel van een au pair-bemiddelingsbureau naar Nederland kwamen. Hoewel in het Moderne Migratiebeleid wordt vastgesteld dat au pairs alleen nog maar via een bemiddelingsbureau naar Nederland mogen komen, heb ik tijdens mijn onderzoek ook meiden ontmoet die hun au pairschap particulier hadden geregeld, dus zonder bemiddelingsbureau. Deze meiden hadden vaak hele andere ervaringen van mobiliteit in het au pairschap en waren mijns inziens veel kwetsbaarder dan de meiden die wel via een bemiddelingsbureau in Nederland waren. Nader onderzoek naar deze meiden zou mijns inziens een heel ander beeld opleveren dan hoe het au pairschap in deze scriptie naar voren komt.

Ook heb ik in deze scriptie alleen verhalen naar voren laten komen van jonge *vrouwen* uit Zuid-Afrika die ervoor kiezen om au pair te worden in Nederland. Hoewel het overgrote deel van de au pairs in Nederland vrouwelijk is, heb ik tijdens mijn onderzoek ook jonge *mannen* uit Zuid-Afrika ontmoet die au pair waren in Nederland. Nader onderzoek naar de motivatie van jonge mannen en hun ervaringen als au pair in Nederland zou een toevoeging kunnen zijn aan onderzoek naar het au pairschap in Nederland.

Ten laatste wil ik stilstaan bij de hechte band die mijn informanten hebben opgebouwd met andere au pairs uit Zuid-Afrika tijdens hun verblijf in Nederland. Dit heb ik in hoofdstuk 4 kort aan de orde laten komen. Hoewel ik tijdens mijn onderzoeksperiode in Zuid-Afrika heb ervaren dat '*Apartheid*' nog steeds leeft onder de mensen, geven veel van mijn informanten aan dat huidskleur geen rol speelt in de vriendschappen die ontstaan met andere au pairs uit Zuid-Afrika. De gezamenlijke ervaring van het au pairschap en de Afrikaanse afkomst lijkt dan ineens een belangrijkere gemene deler te zijn om met elkaar op te trekken. Nader onderzoek naar de '*united community*' van Zuid-Afrikaanse au pairs in Nederland zou hierdoor naar mijn mening interessante resultaten kunnen opleveren.

Bibliografie

Anderson, B.

2000 *Doing the Dirty Work? The Global Politics of Domestic Labour*, London: Zed Books Ltd

Bauman, Z.

2010 *Globalization: The Human Consequences*, Cambridge: Polity Press.

Boeije, H.

2005 *Analyseren in kwalitatief onderzoek: Denken en doen*, Den Haag: Boom Onderwijs.

Boeije, H. H. 't Hart & J. Hox

2009 *Onderzoeksmethoden*, Den Haag: Boom Onderwijs.

Cox, R. & R. Narula

2003 'Playing Happy Families: rules and relationships in au pair employing households in London, England', *Gender, place and culture* vol. 10: 333-344.

Cox, R.

2007 'The Au Pair Body: Sex Object, Sister or Student?' *European journal of women's studies* vol. 14: 281-296.

DeWalt, K. & B. De Walt

2002 *Participant Observation: a Guide for Fieldworkers*, Lanham: Altamira Press.

Ehrenreich, B. & A. R. Hochschild

2003 *Global Woman: Nannies, Maids and Sex Workers in the New Economy*, London: Granta Books.

Falzon, M.

2009 *Multi-sited ethnography: theory, praxis and locality in contemporary research*, Farnham, England: Ashgate Publishing Limited.

Foucault, M.

1982 'The Subject and Power', *Critical Inquiry* vol. 8: 777-795.

Friedman-Kasaba, K.

1996 *Memories of Migration, Gender, Ethnicity, and Work in the Lives of Jewish and Italian Women in New York*, Albany: State University of New York Press.

Giddens, A.

1984 *The Constitution of Society: Outline of the Theory of Structuration*, Berkeley and Los Angeles: University of California Press.

Harvey, D.

2008 *The Condition of Postmodernity*, Oxford: Blackwell Publishing.

- Harzig, C.
2006 'Domestics of the World (Unite?): Labor Migration Systems and Personal Trajectories of Household Workers in Historical and Global Perspective', *Journal of American Ethnic History* vol. 25: 48-73.
- Hess S. & A. Puckhaber
2004 'Big Sisters' Are Better Domestic Servants?! Comments on the Booming Au Pair Business', *Feminist Review* vol. 77: 65-78.
- Inda, J. & R. Rosaldo
2008 *The Anthropology of Globalization: a Reader*, Oxford: Blackwell Publishing.
- Isaksen, L. W., S. U. Devi & A. R. Hochschild
2008 'Global Care Crisis: A Problem of Capital, Care Chain, or Commons?' *American Behavioral Scientist* vol. 52: 405-425.
- Marcus, G. E.
1995 'Ethnography in/of the World System: The emergence of Multi-sited Ethnography', *Annual Review of Anthropology* vol. 24: 95-117.
- Misra, J., J. Woodring & S. N. Merz
2006 'The Globalization of Care Work: Neoliberal Economic Restructuring and Migration Policy', *Globalizations* vol. 3: 317-332.
- Moors, A.
2003 'Migrant Domestic Workers: Debating Transnationalism, Identity Politics, and Family Relations. A Review Essay', *Comparative Studies in Society and History* vol. 45: 386-394.
- Olwig, K. F.
2007 *Caribbean journeys: an ethnography of migration and home in three family networks*, USA: Duke University Press.
- Parrenas, R. S.
2001 *Servants of Globalization: Women, Migration and Domestic Work*, Stanford, California: Stanford University Press.
- Pyle, J. L.
2006 'Globalization, Transnational Migration, and Gendered Care Work: Introduction', *Globalizations* vol. 3: 283-295.
- Raven, D.
2008 *Globalia: een Reisverslag*. Amsterdam: Thela Thesis.
- Sassen, S.
1999 *Globalization and Its Discontents: Essays on the New Mobility of People and Money*, New York: New Press.

Schultes, A. K.

2010 “I’m not a maid!” – A Critical Look at Au Pairs vis-à-vis Migrant Domestic Workers’, *Journal of research on women and gender* volume? : 75-97.

Sharp, L. A.

2000 ‘The Commodification of the Body and its Parts’, *Annual Review of Anthropology* vol. 29: 287-328.

Sharpe, P.

2001 *Women, Gender and Labour Migration: Historical and global perspectives*, London and new York: Routledge.

Sollund, R.

2010 ‘Regarding Au Pairs in the Norwegian Welfare State’, *European journal of women’s studies* vol. 17: 143-160.

Tacoli, C.

1999 ‘International Migration and the Restructuring of Gender Asymmetries: Continuity and Change Among Filipino Labor Migration in Rome’, *International Migration Review* vol. 33: 658-682.

Veenstra, K. S.

2010 ‘Arbeidsmigratie van vrouwen binnen huishoudelijk werk: slachtoffers van structuren of actoren in eigen lot?’ Niet gepubliceerd paper, MA Multiculturalisme, Culturele Antropologie, Universiteit van Utrecht.

2011 ‘Review: *Servants of Globalization: Women, Migration and Domestic Work*’, niet gepubliceerde review, MA Multiculturalismse, Culturele Antropologie, Universiteit van Utrecht.

Wendover, J.

2000 ‘Globalization and Its Discontents: Essays on the New Mobility of People and Money’, *Berkeley Planning Journal* vol. 14: 117-120.

Williams, A. M. & V. Balaz

2004 ‘From Private to Public Sphere, the Commodification of the Au Pair Experience? Returned Migrants from Slovakia to the UK’, *Environment and Planning A* vol. 36: 1813-1833.

Internetbronnen

www.telegraaf.nl

www.ad.nl

www.aupair-world.nl

www.kwalitatiefsterk.be

www.ipp-participatiewijzer.nl

www.conventions.coe.int

Bijlage 1

European Agreement on "au pair" Placement⁷⁵

Strasbourg, 24.XI.1969

The member States of the Council of Europe, signatory hereto,

Considering that the aim of the Council of Europe is to achieve greater unity between its members, in particular for the purpose of facilitating their social progress;

Noting that in Europe more and more young persons, especially girls, are going abroad to be placed "au pair";

Considering that, without wishing to make any critical assessment of this widespread practice, it is advisable to define and standardise, in all member States, the conditions governing such "au pair" placement;

Considering that "au pair" placement constitutes in member States an important social problem with legal, moral, cultural and economic implications, which transcends national boundaries and thereby takes on a European complexion;

Considering that persons placed "au pair" belong neither to the student category nor to the worker category but to a special category which has features of both, and that therefore it is useful to make appropriate arrangements for them;

Acknowledging more particularly the need to give persons placed "au pair" adequate social protection inspired by the principles laid down in the European Social Charter;

Considering that many of these persons are minors deprived for a long period of the support of their families, and that as such they should receive special protection relating to the material or moral conditions found in the receiving country;

Considering that only the public authorities can fully ensure and supervise the implementation of these principles;

⁷⁵ Bron: <http://conventions.coe.int/treaty/en/treaties/html/068.htm>, geraadpleegd op 11 januari 2011

Being convinced of the need for such co-ordination within the framework of the Council of Europe,

Have agreed as follows:

Article 1

Each Contracting Party undertakes to promote in its territory to the greatest extent possible the implementation of the provisions of this Agreement.

Article 2

1. "Au pair" placement is the temporary reception by families, in exchange for certain services, of young foreigners who come to improve their linguistic and possibly professional knowledge as well as their general culture by acquiring a better knowledge of the country where they are received.
2. Such young foreigners are hereinafter called persons placed "au pair".

Article 3

Placement "au pair" which shall initially be for a period not exceeding one year, may, however, be extended to permit of a maximum stay of two years.

Article 4

1. The person placed "au pair" shall not be less than 17 or more than 25 years of age.
2. Nevertheless, exceptions to the upper age limit may be granted by the competent authority of the receiving country in individual cases when justified.

Article 5

The person placed "au pair" shall have a medical certificate, established less than three months before placement, declaring that person's general state of health.

Article 6

1. The rights and obligations of the person "au pair" and the receiving family, as those rights and obligations are defined in this Agreement, shall be the subject of an agreement in writing to be concluded between the parties in question, in the form of a single document or of an exchange of letters, preferably before the person placed "au pair" leaves the country in which that person was resident and at latest during the first week of the placement.
2. A copy of the agreement referred to in the preceding paragraph shall be lodged in the receiving country with the competent authority or the organisation chosen by this authority.

Article 7

The agreement referred to in Article 6 shall specify *inter alia* the manner in which the person placed "au pair" is to share the life of the receiving family, while at the same time enjoying a certain degree of independence.

Article 8

1. The person placed "au pair" shall receive board and lodging from the receiving family and, where possible, shall occupy a separate room.
2. The person placed "au pair" shall be given adequate time to attend language courses as well as for cultural and professional improvement; every facility as regards the arrangement of working hours shall be accorded to this end.
3. The person placed "au pair" shall have at least one full free day per week, not less than one such free day in every month being a Sunday, and shall have full opportunity to take part in religious worship.
4. The person placed "au pair" shall receive a certain sum of money, as pocket money, the amount of which and the intervals at which it is paid shall be determined by the agreement referred to in Article 6.

Article 9

A person placed "au pair" shall render the receiving family services consisting in participation in day-to-day family duties. The time effectively occupied in such services shall generally not be more than five hours per day.

Article 10

1. Each Contracting Party shall state, by listing them in Annex I to this Agreement, the benefits to which a person placed "au pair" will be entitled within its territory in the event of sickness, maternity or accident.
2. If and in so far as the benefits listed in Annex I cannot be covered, in the receiving country, by national social security legislation or other official schemes, taking into account the provisions of international agreements or the Regulations of the European Communities, the competent member of the receiving family shall, at his own expense, take out a private insurance.
3. Any change in the list of benefits in Annex I shall be notified by any Contracting Party in accordance with Article 19, paragraph 2.

Article 11

1. Where the agreement referred to in Article 6 has been concluded for an unspecified period, either party shall be entitled to terminate it by giving two weeks' notice.
2. Whether the agreement was made for a specified period or not, it may be terminated with immediate effect by either party in the event of serious misconduct by the other party or if other serious circumstances make such instant termination necessary.

Article 12

The competent authority of each Contracting Party shall appoint the public bodies and may appoint the private bodies to be entitled to deal with "au pair" placement.

Article 13

1. Each Contracting Party shall send to the Secretary General of the Council of Europe a report at five-yearly intervals, in a form to be determined by the Committee of Ministers, concerning the application of the provisions of Articles 1 to 12 of this Agreement.
2. The reports of the Contracting Parties shall be submitted for examination to the Governmental Social Committee of the Council of Europe.
3. The Governmental Social Committee shall present to the Committee of Ministers a report containing its conclusions; it may also make any proposals designed to:
 - i. improve the practical implementation of this Agreement;
 - ii. amend or supplement its provisions.

Article 14

1. This Agreement shall be open to signature by the member States of the Council of Europe, who may become Parties to it either by:
 - a. signature without reservation in respect of ratification or acceptance; or
 - b. signature with reservation in respect of ratification or acceptance, followed by ratification or acceptance.
2. Instruments of ratification or acceptance shall be deposited with the Secretary General of the Council of Europe.

Article 15

1. This Agreement shall enter into force one month after the date on which three member States of the Council shall have become Parties to the Agreement, in accordance with the provisions of Article 14.
2. As regards any member States who shall subsequently sign the Agreement without reservation in respect of ratification or acceptance or who shall ratify or accept it, the Agreement shall enter into force one month after the date of such signature or after the date of deposit of the instrument of ratification or acceptance.

Article 16

1. After the entry into force of this Agreement, the Committee of Ministers of the Council of Europe may invite any non-member State to accede thereto.
2. Such accession shall be effected by depositing with the Secretary General of the Council of Europe an instrument of accession which shall take effect one month after the date of its deposit.

Article 17

1. Any signatory State, at the time of signature or when depositing its instrument of ratification or acceptance, or any acceding State, when depositing its instrument of accession, may specify the territory or territories to which this Agreement shall apply.
2. Any signatory State, when depositing its instrument of ratification or acceptance or at any later date, or any acceding State, when depositing its instrument of accession or at any later date, by declaration addressed to the Secretary General of the Council of Europe, may extend this Agreement to any other territory or territories specified in the declaration and for whose international relations it is responsible or on whose behalf it is authorised to give undertakings.
3. Any declaration made in pursuance of the preceding paragraph may, in respect of any territory mentioned in such declaration, be withdrawn according to the procedure laid down in Article 20 of this Agreement.

Article 18

1. Any signatory State, at the time of signature or when depositing its instrument of ratification or acceptance, or any acceding State when depositing its instrument of accession, may declare that it avails itself of one or more of the reservations provided for in Annex II to this Agreement. No other reservation shall be admissible.
2. Any signatory State or any Contracting Party may wholly or partly withdraw a reservation it has made in accordance with the foregoing paragraph by means of a declaration addressed to the Secretary General of the Council of Europe which shall become effective as from the date of its receipt.

Article 19

1. Any signatory State, at the time of signature or when depositing its instrument of ratification or acceptance, or any acceding State when depositing its instrument of accession, shall make known the benefits to be listed at Annex I in accordance with the provisions of paragraph 1 of Article 10.
2. Any notification referred to in paragraph 3 of Article 10 shall be addressed to the Secretary General of the Council of Europe and shall state the date from which it takes effect.

Article 20

1. This Agreement shall remain in force indefinitely.
2. Any Contracting Party may, in so far as it is concerned, denounce this Agreement by means of a notification addressed to the Secretary General of the Council of Europe.
3. Such denunciation shall take effect six months after the date of receipt by the Secretary General of such notification.

Article 21

The Secretary General of the Council of Europe shall notify the member States of the Council and any State which has acceded to this Agreement of:

- a. any signature without reservation in respect of ratification or acceptance;
- b. any signature with reservation in respect of ratification or acceptance;
- c. the deposit of any instrument of ratification, acceptance or accession;
- d. the lists of benefits listed at Annex I;
- e. any date of entry into force of this Agreement in accordance with Article 15 thereof;
- f. any declaration received in pursuance of the provisions of paragraphs 2 and 3 of Article 17;
- g. any reservation made in pursuance of the provisions of paragraph 1 of Article 18;
- h. the withdrawal of any reservation carried out in pursuance of the provisions of paragraph 2 of Article 18;
- i. any notification received in pursuance of the provisions of paragraph 2 of Article 19;
- j. any notification received in pursuance of the provisions of Article 20 and the date on which denunciation takes effect.

Article 22

The Protocol attached to this Agreement shall form an integral part of it.

In witness whereof the undersigned, being duly authorised thereto, have signed this Agreement.

Done at Strasbourg, this 24th day of November 1969, in English and French, both texts being equally authoritative, in a single copy which shall remain deposited in the archives of the Council of Europe. The Secretary General of the Council of Europe shall transmit certified copies to each of the signatory and acceding States.

Protocol

(Article 10)

1. Each Contracting Party makes the statement at Annex I and any subsequent changes thereto, entirely on its own responsibility.
2. The benefits listed at Annex I should ensure, as far as possible, that the cost of medical treatment, pharmacy and hospital care is covered.

Annex I

(Article 10)

Benefits

(Lists notified – Status as of 1 January 2003)

None.

Annex II

(Article 18.1)

Reservations

Any Contracting Party may declare that it reserves the right:

- a. to consider that the term "person placed au pair" shall apply only to females;
- b. to adopt, of the two methods specified in Article 6, paragraph 1, only that which lays down that the agreement in writing shall be concluded before the person placed "au pair" leaves the country in which that person was resident;
- c. to derogate from the provisions of Article 10, paragraph 2, in so far as one half of any private insurance premiums would be covered by the receiving family and in so far as this derogation would be brought, before the conclusion of the agreement, to the attention of any person interested in an "au pair" placement;
- d. to defer implementation of the provisions of Article 12 until it has been able to make the necessary practical arrangements for such implementation, on the understanding that it shall endeavour to make these arrangements as soon as possible.

Bijlage 2

Fragment uit het ‘au pair manual’, dat het cursusmateriaal bevat van trainingen van House o Orange in 2011:

Phases of Culture Shock⁷⁶

Honeymoon Phase

During this period the differences between the old and new culture are seen in a romantic light, wonderful and new. For example, in moving to a new country, you might love the new foods, the pace of the life, the people’s habits, the buildings and so on. During the first few weeks most people are fascinated by the new culture. They associate with the nationals that speak their language and are polite to the foreigners. This period is full of observations and new discoveries. Like many honeymoons this stage eventually ends. “When an individual sets out to study, live or work in a new country, he or she will invariably experience difficulties with the language, housing, friends, school, work...”

Negotiation Phase

After some time (usually 2 months but it may be sooner or later depending on the individual), differences between the old and the new culture become apparent and may create anxiety. That sense of excitement will eventually give way to new and unpleasant feelings of frustration and anger as you continue to have unfavourable encounters that strike you as strange, offensive, and unacceptable. These reactions are typically centered on the formidable language barrier as well as stark differences in: public hygiene; traffic safety; the type and quality of the food. One may long for food the way it is prepared in one’s native country, may find the pace of life too fast or slow, may find the people’s habits annoying, disgusting, and irritating etc. This phase is often marked by mood swings caused by minor issues or without apparent reason. This is where excitement turns to disappointment and more and more differences start to occur. Depression is not uncommon.

Adjustment Phase

We think different. Again, after some time (usually 6 – 12 months), one grows accustomed to the new culture and develops routines. One knows what to expect in most situations and the host country no longer feels all that new. One becomes concerned with basic living again, and things become more “normal”. One starts to develop problem-solving skills for dealing with the culture, and begins to accept the culture ways with a positive attitude. The culture begins to make sense, and negative reactions and responses to the culture are reduced. Reaching this stage requires a constructive response to culture shock with effective means of adaption.

⁷⁶ [Http://en.wikipedia.org/wiki/Culture_shock](http://en.wikipedia.org/wiki/Culture_shock)